

महाराष्ट्र विधानसभा

पहिले अधिवेशन, २०२२

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

सोमवार, दिनांक ०७ मार्च, २०२२ / फाल्गुन १६, १९४३ (शके)

(१) उद्योग, खनिकर्म, मराठी भाषा मंत्री	}	यांचे प्रभारी विभाग
(२) ऊर्जा मंत्री		
(३) इतर मागास बहुजन कल्याण, खार जमिनी विकास, आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन मंत्री		
(४) आदिवासी विकास मंत्री		
(५) सहकार, पणन मंत्री		
(६) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य मंत्री		

प्रश्नांची एकूण संख्या - ४२

देवसरी (ता.उमरखेड, जि.यवतमाळ) येथे पैनगंगा नदीला आलेल्या पुरामुळे बाधीत झालेल्यांचे पुनर्वसन करण्याबाबत

(१) * ३८१८६ श्री.संतोष बांगर (कळमनुरी) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) देवसरी (ता.उमरखेड, जि.यवतमाळ) येथे सन २००६ मध्ये झालेल्या अतिवृष्टी व पैनगंगा नदीला आलेल्या पुरामुळे गावातील दलित वस्तीमध्ये पाणी शिरून मोठ्या प्रमाणात घरांची पडझड झाली होती उक्त बाब लक्षात घेता भविष्यात अतिवृष्टी झाल्यास पुरस्थिती निर्माण होऊन नागरिकांचे नुकसान होऊ नये यासाठी गावातील ९९ बाधीत दलित कुटुंबाचे मौजे आंबवन

(ता.उमरखेड जि.यवतमाळ) येथील शासकीय सर्वे क्रमांक ६ ई वर्ग २ क्षेत्रफळ ५ अे ८१ आर जमिनीपैकी ३.०० हे.आर येथे सर्व सोयीसुविधांसह पुनर्वसन करण्यासाठी तत्कालिन जिल्हाधिकारी, यवतमाळ यांनी शासनाकडे प्रस्ताव सादर केला असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनास सादर केलेल्या प्रस्तावाच्या तक्त्यामध्ये "देवसरी गावाचे पुनर्वसन" असा उल्लेख केल्यामुळे शासनाच्या प्रचलित नियमानुसार व शासन निर्णयानुसार गावाच्या एकूण लोकसंख्येपैकी ७५ टक्के नसल्यामुळे सदर प्रस्ताव नामंजूर करित असल्याबाबत जिल्हाधिकार्यांना कळविण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, महसूल व वन विभागाचा दिनांक २३ मार्च, १९८४ रोजीच्या शासन निर्णयातील अे(१) नुसार अंशतः पुनर्वसन व अंशतः पुनर्वसनाच्या सर्व सुविधा बाधित कुटुंबियांना शासनाकडून मिळणे बंधनकारक असूनही प्रत्यक्षात पुनर्वसन हे संपूर्ण गावाचे नसून फक्त देवसरी गावातील दलित वस्तीतील बाधित ९९ कुटुंबाचे असल्याने सदरहू शासन निर्णय येथे लागू होत नाही याकडे लक्षवेधून व प्रस्तावात केलेल्या चुकीच्या उल्लेखाचा आधार घेत बाधित कुटुंबियाचे पुनर्वसन करण्यास शासनाकडून जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, देवसरी गावातील दलित वस्ती ही ब्ल्यू झोनमध्ये असल्याने शासनाच्या धोरणानुसार कोणत्याही सोयी-सुविधा पुरविल्या जात नसून याबाबत जिल्हाधिकारी यवतमाळ, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यवतमाळ, जिल्हा पुनर्वसन अधिकारी, यवतमाळ व उपविभागीय अधिकारी, उमरखेड यांच्याकडे वेळोवेळी पत्र व्यवहार केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून देवसरी गावातील गत १५ वर्षांपासून प्रलंबित असलेले ९९ पुरग्रस्त बाधित कुटुंबियांचे पुनर्वसन मौजे आंबवन (ता.उमरखेड जि.यवतमाळ) येथे करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेटीवार : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) व (५) सदर पूरग्रस्त गावात एकूण ५४८ कुटुंब संख्या असून त्यापैकी पूरबाधित १८७ कुटुंबांपैकी केवळ ९९ कुटुंबांच्या पुनर्वसनाचा प्रस्ताव जिल्हाधिकारी, यवतमाळ यांनी सादर केला होता. शासन निर्णय दि.२३.०३.१९८४ मधील परिच्छेद (सी) (३) येथे नमुद अटीनुसार पूरबाधित गावातील किमान ७५% घरांचा समावेश निळ्या रेषेखालील पट्ट्यामध्ये होत असल्यास सदर गावाचे अन्य ठिकाणी पुनर्वसन करणे अभिप्रेत आहे. देवसरी गावातील ७५% घरे पूरबाधित नसल्याने उक्त शासन निर्णयातील परिच्छेद (सी) (३) येथील अटीची पूर्तता होत नाही. देवसरी गावातील ९९ पूरबाधित कुटुंबे उक्त शासन निर्णयातील नमुद अटीनुसार पुनर्वसनास पात्र ठरत नाही. त्यामुळे दि.०१.११.२०१८ रोजीच्या शासन पत्रान्वये सदर प्रस्ताव अमान्य करण्यात आलेला आहे.

(६) प्रश्नच उद्भवत नाही.

कोळगाव (ता.करमाळा, जि.सोलापूर) येथील धरणावर बसविण्यात आलेले ट्रान्सफॉर्मर बंद असल्याबाबत

(२) * ३८२९३ श्री.संजयमामा शिंदे (करमाळा), श्री.बबनराव शिंदे (माढा) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोळगाव - जेऊर उपविभाग (ता.करमाळा, जि.सोलापूर) येथील धरणावर बसविण्यात आलेले ३३/९९ के.व्ही.चे ट्रान्सफॉर्मर दिनांक ४ ऑक्टोबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास बंद असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ट्रान्सफॉर्मर बंद असल्यामुळे वीजे अभावी त्या भागातील शेतकऱ्यांचे नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, बंद असलेले ट्रान्सफॉर्मर त्वरीत सुरु करण्याबाबत संबंधित अधिकाऱ्यांना स्थानिक लोकप्रतिनिधीनी विनंती करून सुध्दा ट्रान्सफॉर्मर दुरुस्त करण्यास तेथील अधिकारी जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करीत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय त्यानुसर ट्रान्सफॉर्मर दुरुस्त करण्यास जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करणाऱ्या संबंधितांवर कारवाई करून नवीन ट्रान्सफॉर्मर बसविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे आहे.

कोळगांव-जेऊर उपविभाग (ता.करमाळा, जि.सोलापूर) येथील धरणालगत असलेल्या ३३/११ केव्ही कोळगांव उपकेंद्राची स्थापित क्षमता ५ एमव्हीए आहे. माहे एप्रिल, २०१७ मध्ये उपकेंद्रातील वाहिन्यांवरील भार वाढल्याने सोलापूर मंडल कार्यालय अंतर्गत उपलब्ध असलेला ३.१५ एमव्हीएचा पॉवर ट्रान्सफॉर्मर तेथील ५ एमव्हीएच्या पॉवर ट्रान्सफॉर्मरवरील भार कमी करण्यासाठी तात्पुरत्या स्वरूपात बसविण्यात आला होता. माहे जून, २०१७ मध्ये तेथील वाहिन्यांवरील भार कमी झाल्यानंतर तात्पुरत्या स्वरूपात बसविण्यात आलेला ३.१५ एमव्हीएचा पॉवर ट्रान्सफॉर्मर बंद ठेवण्यात आला होता.

(२) हे खरे नाही.

३३/११ केव्ही कोळगांव उपकेंद्रातील ५ एमव्हीए पॉवर ट्रान्सफॉर्मर वरील तीन (३) वाहिन्यांद्वारे त्याभागातील शेतकऱ्यांना वीज पुरवठा करण्यात येत आहे.

(३) हे खरे नाही.

कोळगांव उपकेंद्रातील ३.१५ एमव्हीए पॉवर ट्रान्सफॉर्मर बऱ्याच कालावधी पासून वापरात नसल्याने मंडल कार्यालयांतर्गत सुस्थितीत असलेला ३ एमव्हीए पॉवर ट्रान्सफॉर्मर दिनांक ३१ जानेवारी, २०२२ रोजी कार्यान्वीत करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**औरंगपूर (ता.कारंजा, जि.वाशिम) येथे मुख्यमंत्री कृषीपंप योजनेंतर्गत
बसविण्यात आलेले सौरपंप नादुरुस्त असल्याबाबत**

(३) * ४०१६६ श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औरंगपूर (ता.कारंजा, जि.वाशिम) येथे मुख्यमंत्री कृषीपंप योजनेंतर्गत महावितरण कंपनीमार्फत शेतकऱ्यांना वितरीत केलेल्या स्पॅन कंपनीच्या सौर पंपामधून गत १ वर्षांपासून पाण्याचा उपसा होत नसल्याबाबत शेतकऱ्यांनी संबंधितांकडे वेळोवेळी तक्रारी करूनही त्याकडे जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष केले जात असून महिला शेतकरी श्रीमती सिंधूबाई भगत यांनी मा.मुख्यमंत्री महोदयांकडे आत्मदहनाची परवानगी मागितली असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शेतकऱ्यांना दुरुस्तीसाठी संबंधितांकडे वारंवार तक्रारीकरूनही शासनाचे याकडे दुर्लक्ष होत असल्यामुळे महिला शेतकऱ्यांनी आत्मदहनाचा शेवटचा इशारा दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी करून शेतकऱ्यांना न्याय देण्याबाबत व दोषी अधिकारी/कर्मचारी यांचेवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) श्रीमती सिंधूबाई भगत यांनी त्यांच्या शेतात मे.स्पॅन पंप्स, पुणे या कंपनीद्वारे आस्थापित करण्यात आलेल्या सौर कृषीपंपकरीता निकृष्ट दर्जाचे साहित्य पुरविल्यामुळे स्पिंकलर नोजल पाणी उडवत नसून सौरपंप व्यवस्थित चालत नसल्याबाबत तीन वेळा तक्रार केली होती. सदर तक्रारींचे मे.स्पॅन पंप्स, पुणे या कंपनीद्वारे वेळोवेळी निराकारण करण्यात आले.

तदनंतर श्रीमती भगत यांनी त्यांच्या तक्रारीकडे दुर्लक्ष होत असल्याने दि.१४.०१.२०२२ रोजीच्या पत्रान्वये मा.मुख्यमंत्री यांचेकडे आत्मदहन करण्याची परवानगी मागितली. परंतु, मे.स्पॅन पंप्स, पुणे या कंपनीद्वारे दि.१७.०१.२०२२ रोजी श्रीमती भगत यांच्या सौर कृषीपंपाची पाहणी केली

असता स्प्रिंकलरवर लावलेले पाईप हे व्यवस्थित न लावल्याने स्प्रिंकलर मध्ये पाणी येत नव्हते असे निदर्शनास आले, ते व्यवस्थित करून देण्यात आले. त्यामुळे श्रीमती भगत यांनी त्यांच्या तक्रारीबाबत समाधान झाले असल्याचे व त्याबाबत त्यांची कुठलीही तक्रार राहिलेली नसल्याचे लेखी स्वरूपात कळविले आहे.

श्रीमती सिंधूबाई भगत यांच्या तक्रारीचे मे.स्पॅन पंप्स, पुणे या कंपनीद्वारे वेळोवेळी निराकारण करण्यात आले असल्याने कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गडचिरोली जिल्ह्यात डीमांड भरलेल्या शेतकऱ्यांच्या
कृषीपंपांना वीज जोडणी देण्याबाबत**

(४) * ४००१५ श्री.कृष्णा गजबे (आरमोरी), डॉ.देवराव होळी (गडचिरोली) :
सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) देसाईगंज, आरमोरी, व कुरखेडा (जि.गडचिरोली) या तालुक्यासह संपुर्ण गडचिरोली जिल्ह्यातील सुमारे ३ हजार शेतकऱ्यांनी सन २०१८-१९ पासून कृषीपंप वीज जोडणीसाठी महावितरणकडे अर्ज सादर करून पैसेही भरलेले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ३ वर्षांचा कालावधी होऊनही अद्यापपर्यंत ३ हजार शेतकऱ्यांपैकी केवळ १२७६ शेतकऱ्यांना वीज जोडणी देण्यात आली असून अद्यापही १७२४ शेतकरी कृषीपंप वीज जोडणी पासून वंचित असल्याची गंभीर बाब माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शेतकऱ्यांना कृषीपंप जोडणी देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे अंशतः खरे आहे.

गडचिरोली जिल्हयामध्ये सन २०१८-१९ पासून ते माहे जानेवारी, २०२२ पर्यंत ४,१३८ कृषीपंप ग्राहकांचे अर्ज कृषीपंपाच्या वीज जोडणीकरीता प्राप्त झाले होते.

(२) व (३) हे खरे नाही.

गडचिरोली जिल्हयामध्ये सन २०१८-१९ पासून माहे जानेवारी २०२२ पर्यंत कृषीपंप वीज जोडणीसाठी पैसे भरून प्रलंबित असलेल्या ४,१३८ कृषीपंप अर्जदारांपैकी १,३७४ अर्जदारांना वीज जोडण्या देण्यात आल्या असून, उर्वरित २,७६४ अर्जदारांना कृषीपंप वीज जोडणी धोरण-२०२० अंतर्गत वीज जोडणी अनुज्ञेयतेनुसार २५०० अर्जदारांना उच्चदाब वितरण प्रणालीव्दारे तर २६४ अर्जदारांना सौर कृषी पंपाव्दारे वीज जोडण्या देण्याचे नियोजित आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नवापूर (जि.नंदुरबार) येथे १३२ के.व्ही. अतिउच्चदाब
उपकेंद्रास मंजूरी देऊन कार्यान्वित करण्याबाबत**

(५) * ४०१९४ श्री.शिरीषकुमार नाईक (नवापूर) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवापूर (जि.नंदुरबार) येथील विसरवाडी परिसरात १३२ के.व्ही. अतिउच्चदाब उपकेंद्रामधून वीजपुरवठा होत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त १३२ के.व्ही. अतिउच्चदाब उपकेंद्रावर अगोदरच विद्युत पुरवठ्याचा भार जास्त असून नवापूर येथील औद्योगिक वसाहतीमधील औद्योगिक कारखाने, विद्युत पंपासाठीचा विजेचा वापर व घरगुती विजेचा वापर यासाठी देखील विद्युत भार जास्त लागत असल्याने नवापूर परिसरात वारंवार वीज पुरवठा खंडीत होत असल्याने वीज ग्राहकांमध्ये असंतोषाची भावना निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, नवापूर परिसरात वीज पुरवठा अखंडीत योग्य दाबाने सुरु करण्यासाठी नवापूर येथे १३२ के.व्ही. अतिउच्चदाब केंद्र कार्यान्वित करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) व (४) नवापूर तालुक्यातील वीज ग्राहकांना अधिक दर्जेदार, अखंडीत, योग्य दाबाने व खात्रीशीर वीज पुरवठा करण्याच्या दृष्टीने व वीजेची भविष्यातील वाढती मागणी लक्षात घेता नवापूर येथे नवीन १३२ के.व्ही. अतिउच्चदाब उपकेंद्र उभारणीचा प्रस्ताव महावितरण कंपनीकडून महापारेषण कंपनीस अग्रेषित झाला आहे. त्यानुषंगाने, महापारेषण कंपनीकडून प्रणाली अभ्यासाद्वारे उपकेंद्राची सुसाध्यता तपासून नियमानुसार योग्य निर्णय घेण्यात येत आहे.

मौ.अंजनवाडी, मौ.कामठा व मौ.पिंपरी (ता.औंढा-नागनाथ, जि.हिंगोली) या

पुनर्वसित गावांना मुलभूत सोयी-सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत

- (६) * ३९९३९ श्री.चंद्रकांत ऊर्फ राजुभैय्या रमाकांत नवघरे (बसमत) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) मौ.अंजनवाडी, मौ.कामठा व मौ.पिंपरी (ता.औंढा-नागनाथ, जि.हिंगोली) ही गावे मागील वर्षी नदीला आलेल्या पुरामुळे बाधित झाल्यामुळे शासनाने सदर गावाचे पुनर्वसन केलेले होते, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासनाने पुनर्वसन केलेली तिन्ही गावे अद्यापही मुलभूत नागरी सुविधांपासून वंचित असून या गावांमध्ये कोणत्याही प्रकारच्या मुलभूत विकास योजना राबविण्यात आल्या नसल्याचे दिनांक २५ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, मुलभूत सोयी-सुविधांपासून वंचित असलेल्या या गावांसाठी गावनिहाय मौ.अंजनवाडीसाठी रुपये १ कोटी, मौ.कामठासाठी रुपये ५० लाख व मौ.पिंपरीसाठी रुपये ५० लाख इतका निधी शासनाने उपलब्ध करून द्यावा

अशी मागणी तेथील तिन्ही गावांच्या ग्रामस्थांनी तसेच स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन मंत्री तसेच प्रधान सचिव, महसूल विभाग, (आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन) यांचेकडे दिनांक २३ जून, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास पत्राद्वारे केली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त निवेदनाच्या अनुषंगाने मुलभूत सोयी-सुविधांपासून वंचित असलेल्या या तिन्ही गावांनी केलेल्या मागणीनुसार निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेटीवार : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

सन १९७६ पूर्वीच्या प्रकल्पामुळे पुनर्वसित कामठा व जोडपिंपरी या गावठाणातील नागरी सुविधा कामांच्या अंदाजपत्रकांना दिनांक १९/०१/२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आली असून सदर कामांसाठी पहिल्या टप्प्यात दि.०४/०६/२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये निधी वितरीत करण्यात आला आहे.

(३) हे खरे आहे.

(४) सदर निवेदनाच्या अनुषंगाने सदरील गावात विकास कामांसाठी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत आवश्यक तो प्रस्ताव शासनास सादर करण्याबाबत जिल्हाधिकारी, हिंगोली यांना शासन पत्र दि.२४.०८.२०२१अन्वये कळविण्यात आले आहे. त्यानुसार सविस्तर प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर पुढील कार्यवाही प्रस्तावित आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शेतकऱ्यांना कर्जमाफी मिळाली नसल्याबाबत

(७) * ३९३३२ श्री.विनोद अग्रवाल (गोंदिया), श्री.विजय रहांगडाले (तिरोडा), श्री.टेकचंद सावरकर (कामठी), श्री.मोहन मते (नागपूर दक्षिण), श्री.माधवराव पवार (हदगाव), श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व), डॉ.अशोक उईके (राळेगाव), श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा), डॉ.डॉ.विनय विलासराव कोरे (सावरकर) (शाहूवाडी), डॉ.देवराव होळी (गडचिरोली), श्री.राजू (बाबा) जयवंतराव आवळे (हातकणंगले), अॅड.राहुल ठिकले (नाशिक पूर्व), श्री.देवेंद्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.राम कदम (घाटकोपर पश्चिम), श्री.रवि राणा (बडनेरा), श्री.राहूल कुल (दोंड), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), श्री.अशोक पवार (शिरूर), श्री.दिलीप मोहिते-पाटील (खेड आळंदी), श्री.चेतन तुपे (हडपसर), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), श्री.सुनील राणे (बोरीवली), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.शिरीष चौधरी (रावेर), श्री.संतोष बांगर (कळमनुरी), श्री.सुरेश वरपुडकर (पाथरी), श्रीमती नमिता मुंदडा (केज), श्री.प्रकाश आंबिटकर (राधानगरी) : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने महात्मा फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजनेअंतर्गत शेतकऱ्यांचे रुपये २ लक्ष पर्यंत कर्ज माफीचा आदेश निर्गमित करून दोन वर्षांचा कालावधी होऊनही राज्यातील हजारो शेतकरी कर्जमाफीच्या लाभापासून वंचित राहिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नियमित कर्जाची परतफेड करणाऱ्या शेतकऱ्यांना रुपये ५० हजार पर्यंत प्रोत्साहनपर अनुदान देण्याची घोषणा करूनही या संदर्भात शासन निर्णय निर्गमित न केल्यामुळे अनेक शेतकरी या पासून वंचित राहिले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, पोर्टलच्या तांत्रिक अडचणीमुळे तसेच आधार प्रमाणीकरण करण्यात न आल्याने शेतकऱ्यांना कर्जमुक्तीचा लाभ मिळू शकला नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, कर्जमुक्ती व प्रोत्साहनपर भत्ता याची अंमजबजावणी योग्य प्रकारे होत नसल्याने आत्महत्यांचे प्रमाण वाढत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार शेतकऱ्यांना जाहिर केलेली कर्जमाफी व प्रोत्साहनपर रक्कम विनाविलंब अदा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) नाही.

(२) होय.

(३) व (४) नाही.

(५) महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना २०१९ अंतर्गत आधार प्रमाणीकरण झालेल्या ३२.३९ लाख कर्जखात्यांपैकी ३१.७१ लाख कर्जखात्यांना रु. २०,२४४ कोटीचा लाभ देण्यात आला आहे. योजना पूर्णत्वास नेण्याच्या हेतूने प्रधान सचिव (सहकार व पणन) यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक ०८.०२.२०२२ व दिनांक ११.०२.२०२२ रोजी आढावा सभा घेण्यात आल्या आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात अवकाळी पाऊस व गारपीटीमुळे बाधित झालेल्यांना आर्थिक मदत देण्याबाबत

(८) * ३७६५३ श्री.देवेंद्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.राम कदम (घाटकोपर पश्चिम), श्री.रवि राणा (बडनेरा), श्री.लहू कानडे (श्रीरामपूर), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्रीमती यामिनी यशवंत जाधव (भायखळा), अॅड.आशिष जयस्वाल (रामटेक), श्री.बाबासाहेब पाटील (अहमदपूर), श्री.मनोहर चंद्रिकापूरे (अर्जुनी-मोरगांव), श्री.धर्मरावबाबा आत्राम (अहेरी), श्री.मोहन मते (नागपूर दक्षिण), श्री.चंद्रकांत ऊर्फ राजुभैय्या रमाकांत नवघरे (बसमत), श्री.राजन साळवी

(राजापूर), श्री.अनिल पाटील (अमळनेर), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.यशवंत माने (मोहोळ), श्री.शेखर निकम (चिपळूण), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.निलेश लंके (पारनेर), श्री.समिर मेघे (हिंगणा), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), श्री.चेतन तुपे (हडपसर), श्री.अनिल बाबर (खानापूर), श्री.विक्रमसिंह सावंत (जत), श्री.संभाजी पाटील-निलंगेकर (निलंगा), श्री.कृष्णा गजबे (आरमोरी), श्री.मंगेश चव्हाण (चाळीसगाव), डॉ.अशोक उईके (राळेगाव), श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.प्रकाश भारसाकळे (अकोट), श्री.जयकुमार रावल (शिंदखेडा), श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (तुळजापूर), श्री.संतोष बांगर (कळमनुरी), श्रीमती श्वेता महाले (चिखली), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.कुमार आयलानी (उल्हासनगर), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.विनोद निकोले (डहाणू), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर), श्री.बळवंत वानखडे (दर्यापूर), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्रीमती सुलभा खोडके (अमरावती), श्री.सुभाष धोटे (राजुरा), श्री.जितेश अंतापूरकर (देगलूर), श्री.माधवराव पवार (हदगाव), श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.सुरेश वरपुडकर (पाथरी), श्री.हिरामण खोसकर (इगतपूरी), श्री.संजिवरेड्डी बोदकुरवार (वणी), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.शिरीष चौधरी (रावेर), डॉ.देवराव होळी (गडचिरोली), श्रीमती मंदा म्हात्रे (बेलापूर), श्री.नरेंद्र भोंडेकर (भंडारा), श्री.समाधान अवताडे (पंढरपूर), श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा), श्री.दादाराव केचे (आर्वी), डॉ.तानाजी सावंत (परांडा), श्री.मोहनराव हंबर्डे (नांदेड दक्षिण), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्री.राहूल कुल (दोंड), श्री.अभिमन्यु पवार (औसा) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सर्वत्र झालेल्या अवकाळी पावसासह अतिवृष्टी आणि गारपिटीमुळे विविध नगदी पिके, फळपिकांचे अतोनात नुकसान झाले असून यात मोठ्या प्रमाणात जिवित व पशुधनांची हानी झाल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणातील नुकसानीचे सर्वेक्षण व पंचनामे पूर्ण झाले आहेत काय, तसेच याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,
- (३) असल्यास, नुकसानीची व्यापकता व सार्वत्रिक स्वरूप पाहता तातडीने पंचनामे पूर्ण करून शेतकऱ्यांना तात्काळ नुकसान भरपाई देण्याच्या दृष्टीने व बाधित कुटुंबियांच्या वारसांना आर्थिक मदत देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेहीवार : (१) अंशतः खरे आहे,

माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये राज्यामध्ये अवकाळी पावसामुळे व गारपीटीमुळे एकूण ७०५१५.८४ हेक्टर एवढ्या शेतीपिकांचे नुकसान झालेले असून नाशिक विभागामध्ये ३ जनावरांचा, नागपूर विभागामध्ये १३ जनावरांचा असा एकूण १६ जनावरांचा मृत्यू झाला आहे. तर नागपूर विभागामध्ये एका व्यक्तीचा मृत्यू झाला असून त्यांच्या वारसदारांना आर्थिक मदत देण्यात आली आहे.

(२) विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्याकडून नुकसानीचा अहवाल प्राप्त झाला असून अन्य विभागीय आयुक्तांमार्फत संबंधित जिल्हाधिकारी यांना पंचनामे पूर्ण करून तात्काळ अहवाल सादर करण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या आहेत.

(३) सर्व विभागीय आयुक्तांकडून नुकसानीचे अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर नुकसान भरपाई देण्याच्या अनुषंगाने राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या निकषानुसार (SDRF) कार्यवाही करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे जिल्ह्यातील दिव्यांगांच्या शाळेतील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचे दोन महिन्यांचे वेतन थकीत असल्याबाबत

(९) * ४०७७९ श्री.सुनिल कांबळे (पुणे कॅन्टोन्मेंट) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे जिल्ह्यातील दिव्यांगांच्या ५२ शाळांमधील एक हजारपेक्षा जास्त शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना दोन महिन्यांचे वेतन मिळालेले नसल्याने कर्मचारी उसनवारी घेऊन आपले कुटुंबियांचे पालन पोषण करीत असल्याची बाब दिनांक १५ जानेवारी २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वेतन न मिळाल्याने अनेक कर्मचाऱ्यांचे बँकांच्या कर्जाचे हप्ते थकीत असून आर्थिक अडचणीमुळे कुटुंबाचे पालन पोषण करणे कठीण झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दिव्यांगांच्या शाळेतील शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना तात्काळ वेतन मिळण्यासंदर्भात कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. धनंजय मुंडे : (१) अंशतः खरे आहे.

आयुक्तालयाचे आदेश क्र.१९०, दि.२५.०१.२०२२ अन्वये माहे नोव्हेंबर, २०२१ व माहे डिसेंबर, २०२१ च्या वेतनासाठी तरतूद उपलब्ध करून दिली आहे. त्यानुसार दि.०२.०२.२०२२ रोजी कर्मचाऱ्यांच्या खात्यात वेतन जमा झाले आहे.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात संजय गांधी दिव्यांग योजनेचे अनुदान लाभार्थ्यांच्या
खात्यावर जमा झाले नसल्याबाबत**

(१०) * ३८९१३ श्री.मुफती मोहम्मद इस्माईल अब्दुल खालिक (मालेगांव मध्य), श्री.श्रीनिवास वनगा (पालघर), श्री.मोहन मते (नागपूर दक्षिण), श्री.मंगेश चव्हाण (चाळीसगाव), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्री.सुनिल कांबळे (पुणे कॅन्टोन्मेंट), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.किसन

कथोरे (मुरबाड), श्री.कुमार आयलानी (उल्हासनगर), श्री.जयकुमार रावल (शिंदखेडा), श्री.दौलत दरोडा (शहापूर), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.शिरीषकुमार नाईक (नवापूर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.नरेंद्र भोंडेकर (भंडारा), श्री.संजय केळकर (ठाणे), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल कुटुंबांसाठी 'संजय गांधी निराधार योजना', 'श्रावण बाळ निवृत्ती वेतन योजना', परित्यक्ता महिला, कुटुंब कल्याण योजना, अत्याचारी व वेश्या व्यवसाय मुक्त झालेल्या महिला, निराधार मुले, अपंग व विधवा महिला, कॅन्सरग्रस्त, आदी लाभार्थ्यांसाठी शासनाकडून राबविण्यात येणाऱ्या योजना व त्याद्वारे मिळणारे एक हजार रुपयांचे अनुदान बँकेच्या दुर्लक्षामुळे गत वर्षापासून विहित वेळेत मिळत नसल्याने लाभार्थ्यांवर उपासमारीची वेळ आली असल्याचे दिनांक २ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, बँकेचे आय.एफ.सी. कोड जुळत नसल्याच्या कारणावरून गत चार महिन्यांपासून संजय गांधी दिव्यांग योजनेचे अनुदान मिळाले नाही तसेच देना बँकेचे बँक ऑफ बँडोदामध्ये विलिनीकरण केल्याने सदरहू बँकेकडे संजय गांधी योजनेचा निधी हस्तांतरीत केला नसल्याने लाभार्थ्यांच्या खात्यावर अनुदान जमा झाले नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, दुर्गम भागातील दारिद्र्य रेषेखालील गोरगरीबांचे शासनाकडून आलेले लाभार्थ्यांचे धनादेश बँकेत त्वरित जमा होत नसल्याने दिव्यांग नागरीक शासनाच्या अनेक योजनांपासून वंचित राहत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, आजारपणामुळे पतीचे निधन झालेल्या राज्यातील चार हजार १३ महिलांचे सर्वेक्षण केले असता राज्यातील २३ जिल्ह्यांमधील अनेक महिला कुटुंब सहाय्य निधी, संजय गांधी निराधार योजना, बाल संगोपन योजना, विधवा महिला बचत गट योजनांच्या बहुतांश महिलांकडे दारिद्र्य रेषेखालील असल्याने प्रमाणपत्र नसणे, तसेच वारसा प्रमाणपत्र नसल्याने जातीचा दाखला नसल्यामुळे लाभापासून वंचित असल्याचे सर्वेक्षणात निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, संजय गांधी निराधार योजनेचा लाभ मिळण्याकरिता असलेल्या २१ हजार रुपयांच्या उत्पन्न मर्यादेत वाढ करून ती ५० हजार करण्यात यावी अशी मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक २२ डिसेंबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निवेदनाद्वारे उपमुख्यमंत्री व सामाजिक न्याय मंत्री यांच्याकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार संबंधित योजनांच्या लाभार्थ्यांना लाभ मिळण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे : (१), (२), (३), व (४) हे खरे नाही.

(५) होय.

(६) विभागाच्या दिनांक २० ऑगस्ट, २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये लाभार्थ्यांच्या अर्थसहाय्यात दरमहा रु. ६००/- वरून रु. १०००/- इतकी वाढ करण्यात आली आहे. तसेच सदरहु योजनेतील दिव्यांग लाभार्थ्यांसाठी वार्षिक कौटुंबिक उत्पन्न मर्यादा रु. ५०,०००/- करण्यात आली आहे.

राज्यात कृषी ग्राहकांना रात्रीच वीज पुरवठा होत असल्याबाबत

(११) * ३९१८० डॉ.संदीप धुर्वे (अर्णी), श्री.राजेश एकडे (मलकापूर), श्री.मानसिंग नाईक (शिराळा), अॅड.आकाश फुंडकर (खामगांव), श्री.मनोहर चंद्रिकापूरे (अर्जुनी-मोरगांव), श्रीमती प्रतिभा धानोरकर (वरोरा) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सर्वत्र शेती पंपांना फक्त रात्रीच वीज पुरवठा करण्याच्या निर्णयामुळे असंख्य शेतकरी व शेती पंपधारक मोठ्या प्रमाणात बाधित झाले असून कडाक्याची थंडी व वन्य पशूंच्या भितीपोटी जीव मुठीत घेऊन रात्री पिकांना पाणी पुरवठा करण्यासाठी जावे लागत असल्याने शेतकऱ्यांची अत्यंत गैरसोय होत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, औद्योगिक परिक्षेत्रामध्ये २४ तास अखंडित वीज पुरवठा होत असतांना मात्र राज्यातील शेती पंप धारकांना फक्त रात्रीच ३ फेजद्वारे वीज पुरवठा होत असल्याने रोहित्र जळून नादुरुस्त होण्याच्या घटनांमध्ये देखील वाढ होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शेतकऱ्यांना शेती पंप धारकांना दिवसा अथवा चोवीस तास अखंडित वीज पुरवठा करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे कोणती?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे नाही.

मा. महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाच्या आदेशानुसार दि.१४.०१.२०१३ पासून, संपुर्ण राज्यात कृषी वाहिन्यांवरील कृषी ग्राहकांना दिवसा ८ तास किंवा रात्री ८/१० तास श्री फेज वीजपुरवठा चक्राकार पध्दतीने देण्यात येतो. सद्यस्थितीत, एकूण कृषी भारापैकी सर्वसाधारणपणे ५०% भार असलेल्या कृषी वाहिन्यांवर दिवसा ८ तास व उर्वरीत सुमारे ५०% भार असलेल्या कृषी वाहिन्यांवर रात्री ८ तास अशी वीजेची उपलब्धता चक्राकार पध्दतीने देण्यात येत आहे

(२) आर्थिक वर्ष २०१९-२०, २०२०-२१ आणि २०२१-२२ (दि. ३१.०१.२०२२ पर्यंत) मध्ये संपुर्ण राज्यातील नादुरुस्त श्री फेज विद्युत रोहित्रांची टक्केवारी अनुक्रमे ९.३८ टक्के, ७.९८ टक्के आणि ७.१० टक्के इतकी असून त्यात प्रतिवर्षी घट होत आहे. तसेच, सद्यस्थितीत संपुर्ण राज्यात कृषी वाहिन्यांवरील कृषी ग्राहकांना दिवसा ८ तास किंवा रात्री ८ तास श्री फेज वीजपुरवठा चक्राकार पध्दतीने देण्यात येत आहे. त्यामुळे शेतीसाठी फक्त रात्री वीज पुरवठा होत असल्याने रोहित्र जळून नादुरुस्त होण्याच्या घटनांमध्ये वाढ होत आहे असे म्हणणे संयुक्तिक नाही.

(३) शेतकऱ्यांना दिवसा वीज पुरवठा देणे हे मुख्य उद्दिष्ट डोळ्यासमोर ठेवून शासनाने मुख्यमंत्री सौर कृषीवाहिनी योजनेअंतर्गत विकेंद्रित सौरऊर्जा प्रकल्पांच्या माध्यमातून दीर्घकालीन योजना आखली आहे. सदर योजनेअंतर्गत महावितरण कंपनीने १४४० मे. वॉटचे वीज खरेदी करार केलेले आहेत आणि त्यापैकी ४०० मे. वॉट क्षमतेचे प्रकल्प कार्यान्वित झालेले असून

त्यांमधून राज्यात एकूण १३३ कृषी वाहिन्यांवरील ५७,३९२ कृषी ग्राहकांना दिवसा ८ तास श्री फेज वीज पुरवठा सुरु करण्यात आलेला आहे. तसेच, शेतकऱ्यांना दिवसा सिंचन करणे शक्य व्हावे यासाठी १ लाख सौर कृषी पंप आस्थापित करण्यासाठी शासनातर्फे "मुख्यमंत्री सौर कृषीपंप योजना" राबविण्यात येत आहे. सदर योजनेअंतर्गत जानेवारी, २०२२ पर्यंत संपुर्ण राज्यात ९९२४२ सौर कृषीपंपांची आस्थापना पुर्ण करण्यात आलेली आहे.

तसेच, केंद्रीय ऊर्जा मंत्रालयाने दिनांक २२.०७.२०१९ च्या अधिसूचनेव्दारे शेतकऱ्यांसाठी प्रधानमंत्री किसान ऊर्जा सुरक्षा एवमं उत्थान महाअभियान योजना (पीएम कुसुम)-घटक-अ व क जाहीर केलेली असून त्याअंतर्गत महावितरणची निविदा प्रक्रिया चालु आहे. तसेच महाराष्ट्र ऊर्जा विकास अभिकरण (मेडा) मार्फत कुसुम योजना घटक-ब अंतर्गत दरवर्षी एक लाख पारेषण विरहित सौर कृषी पंप आस्थापित करण्याचे उद्दिष्ट असून याबाबतची निविदा प्रक्रिया सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील शाळांमधील कर्मचाऱ्यांना नियमित वेतन मिळण्याबाबत

(१२) * ३८७०१ श्री.सुभाष धोटे (राजुरा) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील आदिवासी उपयोजना क्षेत्रात असलेल्या शाळांचा दर्जा सुधारावा व माध्यमिक शिक्षणाचा समतोल विकास व्हावा यासाठी शासनाने सन २००८ मध्ये येथील ४५ शाळांना अनुदान मंजूर केले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या शाळांमधील कर्मचाऱ्यांना १२ वर्षे होऊनही नियमित वेतन मिळत नसल्याने कर्मचाऱ्यांना आर्थिक संकटाचा सामना करावा लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यासंदर्भात शासनाने चौकशी करून सदर शाळांमधील कर्मचाऱ्यांना नियमित वेतन देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

प्रा. वर्षा गायकवाड : (१) अंशतः खरे आहे.

सन २००८-०९ या आर्थिक वर्षात, ४५ माध्यमिक शाळा व १२० तुकड्यांना १०० टक्के अनुदान डिसेंबर, २००८ पासून मंजूर करण्यात आले आहे. या व्यतिरिक्त २३ माध्यमिक शाळा व ७० तुकड्यांना माहे एप्रिल, २००८ पासून वेतन अनुदान मंजूर करण्यात आले आहे.

(२) व (३) अंशतः खरे आहे.

आर्थिक वर्षात अनुदान उपलब्धतेनुसार अनुदान वितरीत करण्यात येत असल्याने, वेतन प्रदान करण्यास विलंब होत आहे. आदिवासी क्षेत्रातील सन २००८ मध्ये अनुदानावर आलेल्या शाळा/ तुकड्या योजनाबाह्य (प्लॅन टू नॉन प्लॅन) मध्ये समाविष्ट करण्याबाबत कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पालघर जिल्ह्यात आदिवासी विभागांतर्गत येणाऱ्या अनुदानित वसतिगृहांमधील कर्मचाऱ्यांचे थकीत मानधन देण्याबाबत

(१३) * ४०६०९ श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्री.श्रीनिवास वनगा (पालघर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्ह्यात आदिवासी विभागांतर्गत येणाऱ्या ४३ अनुदानित वसतिगृहांमध्ये सुमारे १५६ कर्मचाऱ्यांचे दरमहा मिळणारे मानधन माहे जुलै, २०२१ या वर्षापासून शासनाने थकविले असल्याचे दिनांक ३ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ४३ अनुदानित वसतिगृहातील १५६ कर्मचाऱ्यांचे दरमहा मिळणारे मानधन पालघर जिल्हा परिषदेच्या समाज कल्याण विभागाने मागील ६ महिन्यांपासून थकविल्याने वसतिगृहातील कर्मचाऱ्यांवर उपासमारीची वेळ आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने गत अनेक वर्षांपासून वसतिगृहातील कर्मचारी अल्प मानधनावर काम करीत असून त्यांच्या मानधनात वाढ करून वसतिगृहातील कर्मचाऱ्यांना वेळेत देण्यासाठी शासनस्तरावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. धनंजय मुंडे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) अनुदानित वसतिगृहातील कर्मचाऱ्यांचे माहे जुलै, २०२१ ते माहे ऑगस्ट, २०२१ चे मानधन प्रदान करण्यात आले असून उर्वरीत अनुदान माहे फेब्रुवारी, २०२२ मध्ये प्राप्त झालेल्या तरतुदीमधून अदा करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(३) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय. क्र.बीसीएच-२०२१ /प्र.क्र.१७/शिक्षण-२, दिनांक १ फेब्रुवारी, २०२२ अन्वये अनुदानित वसतिगृह कर्मचाऱ्यांच्या मानधनात दिनांक १ जुलै, २०२१ पासून वाढ करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. सुधारीत मानधनानुसार अनुदान उपलब्ध होण्यासाठी कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील बंद असलेले उद्योग पुन्हा सुरु करण्याबाबत

(१४) * ३७९५३ श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्री.प्रकाश फातर्पकर (चेंबूर), श्री.विश्वनाथ भोईर (कल्याण पश्चिम), श्री.किशोर जोरगेवार (चंद्रपूर), श्री.संजय गायकवाड (बुलढाणा), श्री.संजय रायमुलकर (मेहकर), श्री.चंद्रकांत (भाऊ) निंबाजी पाटील (मुक्ताईनगर), श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दिनांक ७ मार्च २०१९ रोजी जाहिर केलेल्या औद्योगिक धोरणामध्ये सन २०१३ च्या विशेष अभय योजनेस ५ वर्षे मुदतवाढ देण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सन २०१७ अखेर राज्यात बंद पडलेल्या उद्योगांची संख्या सुमारे ४५,५०० असून दिवसेंदिवस बंद पडणाऱ्या उद्योगांमध्ये वाढ होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, बंद पडलेल्या उद्योगांसाठी राखीव असलेल्या सुमारे ३४ हजार एकर जमिनी विनावापर पडून आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, बंद पडलेले उद्योग पुन्हा सुरु व्हावेत तसेच कामगारांना रोजगार मिळावा यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई : (१), (२),(३), (४) व (५) “महाराष्ट्र नवीन औद्योगिक धोरण, २०१९” मध्ये विशेष अभय योजनेचा समावेश आहे. उद्योग विभाग शासन निर्णय दिनांक १८ ऑगस्ट, २०२१ अन्वये “पुनरुज्जीवनक्षम नसलेल्या तसेच बंद उद्योग घटकांसाठी विशेष अभय योजना” राबविण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. सदर योजनेतर्गत विहित कार्यपध्दतीप्रमाणे निकष पूर्ण करणाऱ्या उद्योग घटकांना “विशेष अभय योजना” चा लाभ देण्यात येत आहे. या योजनेतर्गत पात्र ठरणाऱ्या (नवीन) उद्योग घटकांनी पुनरुज्जीवनक्षम नसलेल्या तसेच बंद उद्योग घटकाची शासकीय देणीची मुद्दल रक्कम एकरकमी जमा केल्यास, त्यावरील व्याज, दंडव्याज माफ करून, पूर्वीच्या उद्योग घटकाची जमिनीसह स्थिर मालमत्ता (नवीन) पात्र उद्योग घटकाकडे हस्तांतरीत करण्यात येते. या योजनेतर्गत पुनरुज्जीवनक्षम नसलेल्या तसेच बंद उद्योग घटकांना सुलभ निर्गमन पर्याय उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. “विशेष अभय योजना” चा कालावधी महाराष्ट्राचे नवीन औद्योगिक धोरण-२०१९ च्या कालावधीइतका म्हणजेच दिनांक ३१ मार्च, २०२४ पर्यंत आहे.

बंद उद्योगांना उर्जितावस्थेत आणण्यासाठी शासनाकडून वेळोवेळी उपाययोजना करण्यात येतात.

शासनाकडून राज्यातील अविकसित भागात गुंतवणूक आकर्षित करण्यासाठी तालुक्याच्या वर्गीकरणानुसार सामुहिक प्रोत्साहन योजना २०१९ राबविली जात असून, घटक उत्पादनात गेल्यानंतर योजनेतर्गत पात्र घटकांना आर्थिक सवलती देय आहेत.

तसेच महाराष्ट्राचे नवीन औद्योगिक धोरण २०१९ अन्वये बंद पडलेल्या घटकांच्या मालमत्तेचा पुर्नवापर औद्योगिक प्रयोजनार्थ होणेसाठी औद्योगिककरणाच्या बदलत्या परिस्थितीनुसार अशा जागेवर माहिती तंत्रज्ञान उद्यान, Logistic Park, IIA, IITT, इत्यादी प्रकल्प स्थापित होत आहेत. तसेच पात्रतेनुसार धोरणांतर्गत प्रोत्साहने अनुज्ञेय करण्यात आली आहेत. मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम व पंतप्रधान रोजगार निर्मिती कार्यक्रम या योजनांतर्गत बेरोजगार युवक / युवतींना स्वयंरोजगाराकरीता शासनामार्फत अनुदानित कर्ज उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

तसेच कोविड-१९ पश्चात उद्योग वाढीसाठी राज्यशासनामार्फत "महापरवाना / जलद ना-हरकत परवाने उपलब्ध करणे" जोडा व वापरा (Plug and Play), एकत्रित शोध (Unified Search), लवचिकता प्रस्तावित करणे (Building Resiliency) तसेच गुंतवणूक समन्वयन अधिकारी, इ. बाबींचा समावेश आहे.

मालेगांव (जि.नाशिक) तालुक्यात अतिवृष्टीच्या नुकसान भरपाईची रक्कम वाटप करताना झालेला गैरव्यवहार

(१५) * ३७९२० श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.मनोहर चंद्रिकापूरे (अर्जुनी-मोरगांव), श्री.संजय सावकारे (भुसावळ), श्री.चेतन तुपे (हडपसर), श्री.अशोक पवार (शिरूर), श्री.विनोद निकोले (डहाणू), श्री.देवेंद्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.राम कदम (घाटकोपर पश्चिम), श्री.रवि राणा (बडनेरा), श्री.जयकुमार रावल (शिंदखेडा), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.मोहन मते (नागपूर दक्षिण) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मालेगाव (जि.नाशिक) तालुक्यात माहे जून ते सप्टेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान झालेल्या अतिवृष्टीत पिकांच्या झालेल्या नुकसान भरपाईपोटी

शेतकऱ्यांना ४४ कोटी रुपयांची सरसकट आर्थिक मदत करण्यात आल्याचे दिनांक २ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सरसकट अतिवृष्टीच्या मदतीचे वाटप करतांना ज्या शेतकऱ्यांना नुकसान होऊनही मदत मिळाली नाही अशा शेतकऱ्यांनी केलेल्या तक्रारीच्या अनुषंगाने शासनाने उक्त प्रकरणाची चौकशी करण्यासाठी त्रिस्तरीय चौकशी समिती गठीत केली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर चौकशी समितीने त्या संदर्भातील कागदपत्रांची पडताळणी केली असता त्यामध्ये ४४ कोटी ऐवजी ८९ कोटी रुपयांचा आर्थिक गैरव्यवहार झाला असल्याचे समितीच्या अहवालावरून माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुषंगाने अतिवृष्टीत नुकसान होऊनही ज्या शेतकऱ्यांना आर्थिक मदत मिळाली नाही त्या शेतकऱ्यांना मदत मिळण्याबाबत व सदर आर्थिक गैरव्यवहारामध्ये दोषी असलेल्यांवर कारवाई होण्याच्या दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेईवार : (१) खरे आहे.

(२) खरे आहे.

(३) व (४) सदर प्रकरणाकरिता अपर जिल्हाधिकारी, मालेगाव यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत करण्यात आली आहे. समितीने सादर केलेल्या प्राथमिक अहवालाच्या आधारे प्रस्तुत प्रकरणातील दोषी अधिकारी व कर्मचारी यांचे विरुद्ध प्रशासकीय कारवाई जिल्हाधिकारी, नाशिक यांच्या स्तरावर सुरू करण्यात आली आहे. तसेच, समितीचा अंतिम अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर देय असलेल्या बाधित शेतकऱ्यांना मदत देण्याची कार्यवाही करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पेरमिली (ता.अहेरी, जि.गडचिरोली) येथील आधारभूत धान खरेदी योजनेअंतर्गत सुरु करण्यात आलेले केंद्र बंद असल्याबाबत

- (१६) * ३८२०३ श्री.धर्मरावबाबा आत्राम (अहेरी) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) पेरमिली (ता.अहेरी, जि.गडचिरोली) येथील आदिवासी विकास महामंडळाच्या वतीने आधारभूत धान खरेदी योजनेअंतर्गत सुरु असलेले केंद्र, गोदाम भरल्याने बंद करण्यात आल्याचे माहे जानेवारी २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, धान खरेदी केंद्र बंद करण्यात आल्याबाबत कोणतीही सूचना केंद्रावर लावण्यात आली नसल्याने बाहेरून धान विक्रीसाठी येणाऱ्या शेतकऱ्यांना अडचणी निर्माण होत आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, यावर्षी आधारभूत धान खरेदी करिता दिनांक ३१ जानेवारी, २०२२ ही अंतिम मुदत अपूरी असून दरवर्षीप्रमाणे ३१ मार्च पर्यंत मुदत वाढवून देण्याची मागणी शेतकऱ्यांकडून होत आहे, हे खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, अहेरी तालुक्यातील अनेक शेतकऱ्यांचा शेतमाल खरेदी अभावी पडून असून अवकाळी पावसामुळे धानाचे नुकसान होत आहे. तसेच धान विक्री करणाऱ्या शेतकऱ्यांची संख्या लक्षात घेता धान खरेदी केंद्र पुर्ववत सुरु करण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) व (२) हे खरे नाही.

आदिवासी विविध कार्यकारी सह.संस्था,पेरमिली येथे दि.१८ डिसेंबर,२०२१ पासून ते दि.१६ फेब्रुवारी, २०१२ पर्यंत ५९३ शेतकऱ्यांकडून १९७९०.४० क्विंटल धानाची खरेदी करण्यात आलेली आहे. त्यापैकी ६००० क्विंटल गोदामात व १३७९०.४० क्विंटल उघड्यावर साठवणूक करण्यात आलेला आहे. पेरमिली खरेदी केंद्रावर गोदामात ६००० क्विंटल खरेदी करण्यात आल्यावर केंद्र बंद न करता उघड्यावर १३७९०.४० क्विंटल धानाची खरेदी करण्यात आलेली आहे.

(३) व (४) खरीप पणन हंगाम २०२१-२२ करीता शासनाने दिनांक १ ऑक्टोबर, २०२१ ते ३१ जानेवारी, २०२२ पर्यंत मुदत दिलेली होती. मात्र दि.३१ जानेवारी, २०२२ पर्यंत ज्या शेतकऱ्यांचे शेड्युलींग झाले आहे. परंतु खरेदी करीता आलेली नाही, अशा सर्व शेतकऱ्यांकडून धान खरेदी करीता शासनाकडून दि. ८ फेब्रुवारी, २०२२ पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आली होती. तदनंतर आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील शेतकऱ्यांकडून धानाची खरेदी पूर्ण न झाल्यामुळे दि. ११ फेब्रुवारी, २०२२ रोजीच्या पत्रान्वये शासनाने धान खरेदी करीता दि. १८/२/२०२२ पर्यंत मुदतवाढ दिलेली होती.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात आंतरजातीय विवाह योजनेचे अनुदान
प्रलंबित असल्याबाबत**

(१७) * ४०९८४ श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.हिरामण खोसकर (इगतपूरी), श्री.तान्हाजी मुटकुळे (हिंगोली), श्री.राजेश एकडे (मलकापूर), श्री.बळवंत वानखडे (दर्यापूर) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात अस्पृश्यतेचे निवारण करण्याच्या हेतूने आंतरजातीय विवाहाला प्रोत्साहन देण्यासाठी शासनाकडून ५० हजार रुपयांचे अर्थसहाय्य दिले जाते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अनेक जोडप्यांना या योजनेचा लाभ मिळाला नसल्याचे दिनांक ३ ऑगस्ट, २०२१ रोजी तसेच हिंगोली जिल्ह्यात आर्थिक सहाय्य योजना सुरू असून विविध कारणामुळे अद्याप १३ जोडप्यांना या अर्थसहाय्याचा लाभ मिळाला नसल्याची बाब माहे जानेवारी २०२२ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यात गत ८ वर्षात दाखल करण्यात आलेल्या आंतरजातीय विवाह प्रोत्साहन योजनेस निधी प्राप्त झाला नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, यासंदर्भात शासनाने चौकशी करून या योजनेतील प्रलंबित प्रकरणे निकाली काढून लाभार्थ्यांना लाभ देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे : (१) हे खरे आहे,
(२) अंशतः खरे आहे.

आंतरजातीय विवाहाला प्रोत्साहन योजनेंतर्गत सन २०१९-२० ते सन २०२१-२२ (माहे जानेवारी २०२२) या कालावधीत प्राप्त अनुदानानुसार निधी वाटप करण्यात येत आहे. सद्यस्थितीत जिल्हा समाजकल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद, हिंगोली या कार्यालयात अर्थसहाय्यासाठी प्राप्त झालेले ४० प्रस्तावापैकी २४ जोडप्यांचे प्रस्ताव निकाली काढले असून प्रलंबित एकूण १६ जोडप्यांचे प्रस्ताव निकाली काढण्याची प्रक्रिया क्षेत्रिय स्तरावर सुरु आहे.

- (३) नाही, हे खरे नाही.
(४) प्रश्न उद्भवत नाही.
(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

न्यु मांडवे (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) येथील धरण प्रकल्पासाठी बागायती जमीन दिलेल्या शेतकऱ्यांचे पुनर्वसन अद्यापपर्यंत झाले नसल्याबाबत

(१८) * ३८२६८ श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) न्यु मांडवे (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) येथील धरण प्रकल्पासाठी सन २००३ मध्ये बागायती जमीन दिलेल्या सुमारे ५०० प्रकल्पबाधित शेतकऱ्यांना गत १८ वर्षांपासून पर्यायी जमीन उपलब्ध करून न दिल्यामुळे त्यांचे पुनर्वसन करण्यात आले नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, प्रकल्पबाधित श्री.सुखदेव पवार यांचेसह २०० शेतकऱ्यांनी सन २००५ पासून ते अद्यापपर्यंत पुनर्वसन जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी जिल्हाधिकारी कार्यालय समोर आंदोलने करून त्यांचे समवेत बैठका,

पत्रव्यवहार करूनही अद्याप त्याची शासनाने दखल घेतली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मदत व पुनर्वसन मंत्री यांनी दिनांक १९ फेब्रुवारी, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास मंत्रालयात घेतलेल्या बैठकीत प्रलंबित कोयना प्रकल्पग्रस्तांना पर्यायी शेतजमीन देण्याच्या घेतलेल्या निर्णयाच्या धर्तीवर सदरहू न्यु मांडवे धरण प्रकल्पग्रस्त शेतकऱ्यांना पर्यायी शेतजमीन देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेईवार : (१), (२) व (३) सदर प्रकल्पातील प्रकल्पग्रस्त यांनी पुनर्वसन अधिनियम तरतुदीनुसार पर्यायी जमीन मिळण्यासाठी ६५ टक्के रक्कम शासनाकडे विहित मुदतीत भरणा केलेली नाही, त्यामुळे सदर प्रकल्पग्रस्तांना पर्यायी जमीन देय ठरत नाही, त्याप्रमाणे संबंधितांना जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी यांच्यामार्फत कळविण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

रायगड जिल्हा सहकारी बँकेमार्फत शेतकऱ्यांना कर्जमाफी देतांना बोगस शेतकरी खातेदार दाखवून कर्ज माफी दिल्याबाबत

(१९) * ४०२४९ श्री.महेंद्र दळवी (अलिबाग) : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्हा सहकारी बँकेने शेतकऱ्यांना कर्जमाफी देतांना बनावट शेतकरी खातेदार दाखवून बँकेने कर्ज माफी केल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जिल्हा सहकारी निबंधक,यांच्याकडे बनावट शेतकऱ्यांना कर्जमाफी दिल्याबाबत स्थानिक ग्रामस्थांकडून अनेकवेळा तक्रारी करण्यात आल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहु तक्रारीच्या अनुषंगाने जिल्हा सहकारी निबंधक, यांनी चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले, त्यानुसार संबंधित बँकेवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१), (२) व (३) श्री. विनोद शांताराम म्हात्रे रा. मोठेपाल पो. वढाव ता. पेण जि. रायगड यांनी रायगड जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या पेण शाखेतून श्री. म्हात्रे यांच्या कर्जखात्यावर शेतीकर्ज मंजूर करण्यात येऊन सदर कर्ज रक्कम महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना २०१९ अंतर्गत माफ करण्यात आले बाबत तक्रार केली आहे.

तक्रारदार श्री. म्हात्रे यांच्या तक्रारीची दखल घेऊन त्यांच्या कर्जखात्यास महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना २०१९ अंतर्गत लाभ देण्यात आलेला नाही. तथापी श्री. म्हात्रे यांच्या नावावर पिक कर्ज वाटप व त्यांचे बचत खात्यावरून सदर रक्कम काढणे, ही बाब बँकस्तरावरील असल्याने त्यानुषंगाने तात्काळ कारवाई करणेबाबत जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, रायगड-अलिबाग यांनी रायगड जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेस सूचित केले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील दिव्यांग विद्यार्थ्यांना परिपोषण भत्ता देण्याबाबत

(२०) * ३९४३३ श्री. नानाभाऊ पटोले (साकोली) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर येथील समाजकल्याण विभागांतर्गत जिल्ह्यात ९० शाळा असून त्यातील ६९ शाळा अनुदानित तर २९ शाळा खासगी अनुदानित असून एक ते अठरा वर्षापर्यंतच्या दिव्यांग विद्यार्थ्यांना निवासी शाळांतून शिक्षण देण्यात येत असून त्यांना नाश्ता, दोन वेळचे जेवण आणि गणवेशाची तरतूद असून दोन वर्षांपासून एक हजार विद्यार्थ्यांना दोन वर्षांचा ३६ कोटींचा परिपोषण

भत्ता दिला गेला नसल्याचे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कोरोना महामारीमुळे विद्यार्थी घरी असले तरीही त्यांची ऑनलाइन शिकवणी सुरु असून त्यांच्या आरोग्यासाठी शाळा संस्थांमार्फत नियमित व्यायाम व वैद्यकीय तपासण्यांचे काम सुरु असुन देखील दिव्यांग विद्यार्थ्यांना परिपोषण भत्ता देण्यात आला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, काही दिव्यांगांच्या संघटनांनी समाजिक न्याय विभागाकडे घरपोच भत्ता देऊन दिव्यांगांच्या आरोग्याला हातभार लावण्याचा प्रयत्न करावा अशी मागणी केली होती, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रकरणाची चौकशी करुन दिव्यांग विद्यार्थ्यांना परिपोषण भत्ता न दिलेल्या संबंधित अधिकाऱ्यांवर शासनाने कारवाई करुन दिव्यांग विद्यार्थ्यांना परिपोषण भत्ता देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे : (१) होय हे खरे आहे.

(२) होय अशंत: खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) राज्यातील सर्व दिव्यांगांच्या शाळा / कार्यशाळा शासन आदेशानुसार बंद ठेवण्यात आल्या असल्याने संस्थांना परिपोषण अनुदान देण्याचा प्रश्न उदभवत नाही. सबब कार्यवाही करण्याचा प्रश्नच उदभवत नाही.

(५) प्रश्न उदभवत नाही.

**डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर प्रशिक्षण व संशोधन संस्था (बार्टी) व्दारे
कंत्राटी भरतीत झालेला गैरव्यवहार**

(२१) * ३९३१७ श्री.समिर मेघे (हिंगणा), श्री.सचिन कल्याणशेटी (अक्कलकोट), श्री.संजय सावकारे (भुसावळ), श्री.संभाजी पाटील-निलंगेकर (निलंगा), श्री.किशोर जोरगेवार (चंद्रपूर), श्री.नामदेव ससाने (उमरखेड),

श्री.पराग शाह (घाटकोपर पूर्व), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.सुनिल कांबळे (पुणे कॅन्टोन्मेंट), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.देवेंद्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.राम कदम (घाटकोपर पश्चिम), श्री.रवि राणा (बडनेरा), श्री.लहू कानडे (श्रीरामपूर), श्री.रोहित पवार (कर्जत जामखेड), श्री.चेतन तुपे (हडपसर), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), श्री.मंगेश चव्हाण (चाळीसगाव), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.लक्ष्मण जगताप (चिंचवड), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), डॉ.भारती लव्हेकर (वर्सोवा), श्री.सिध्दार्थ शिरोळे (शिवाजीनगर), श्रीमती लताबाई सोनवणे (चोपडा), श्री.वैभव नाईक (कुडाळ) :

सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
(१) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर प्रशिक्षण व संशोधन (बार्टी) या स्वायत्त संस्थेला डावलून सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने विशेषाधिकार वापरून वरिष्ठ अधिकाऱ्यांच्या संगनमताने कोणतीही निविदा प्रक्रिया न राबविता अनेक वर्षांपासून प्रशिक्षण देणाऱ्या अनुभवी संस्थांना डावलून काही विशिष्ट संस्थांच्या ३० प्रशिक्षण केंद्रांना पाच वर्षांसाठी ४५ कोटी रुपयांचे कंत्राट देण्याचे आदेश माहे ऑक्टोबर, २०२१ मध्ये काढण्यात आले असल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, स्पर्धा परीक्षा पूर्व प्रशिक्षण कार्यक्रमाच्या नावावर कोट्यवधींचा गैरव्यवहार सुरु असल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सन २०११-२०१८ या कालावधीत याच प्रशिक्षण कार्यक्रमांसाठी वर्षाला २० ते ३० लाख रुपये संस्थांना दिले जात असतांना सन २०११-२०२२ मध्ये यात वाढ करून एका संस्थेला वर्षाला दीड कोटी रुपयापर्यंतचा निधी देण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, या संस्थांना प्रशिक्षण कार्यक्रम सुरु होण्यापूर्वीच ४० टक्के निधी देखील वितरित करण्यात आला असून, या तीस केंद्रांपैकी एकाच संस्थेला चार ते पाच केंद्रे देण्यात आली आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, विनानिविदा व मनमानी पद्धतीने देण्यात आलेल्या या कंत्राटांना स्थगिती देऊन पुन्हा रीतसर प्रक्रिया राबवून कंत्राटे देण्याच्यादृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली काय, त्यानुसार दोषींवर व संबंधित अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे : (१) हे खरे नाही.

सन २०१७-१८ या कालावधीमध्ये संपूर्ण महाराष्ट्रात ई- निविदा प्रसिद्ध करून, निविदा प्रक्रियेमध्ये ज्या प्रशिक्षण संस्था पात्र झालेल्या आहेत अशा प्रशिक्षण संस्थांची बँक, रेल्वे, एलआयसी इत्यादी स्पर्धा परीक्षांचे पूर्व प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविण्याकरिता निवड उच्च स्तरिय समितीने केलेली आहे. तदनंतर सदर प्रशिक्षणास नियामक मंडळाच्या निर्देशाप्रमाणे एक वर्षाची मुदतवाढ देण्यात आली होती. त्यानंतर केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य मंत्रालयाच्या योजनेच्या धर्तीवर अनुसूचित जाती प्रवर्गातील संस्थांना प्राधान्य देण्याच्या उद्देशाने सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय दि.२८/१०/२०२१ अन्वये, डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (बार्टी), पुणे यांच्या Memorandum of Association मधील Rules And Regulations अ.क्र. ५७ प्रमाणे शासनाद्वारे राज्यातील ३० संस्थांमार्फत बँक, रेल्वे, एलआयसी इत्यादी स्पर्धा परीक्षांचे प्रशिक्षण कार्यक्रम ५ वर्षाकरिता राबविण्याकरिता सदर संस्थांचा प्रशिक्षणाचा फलनिष्पत्तीचा दर दोन वर्षांनी आढावा घेऊन आणि आवश्यक त्या सुधारणा करण्याच्या अटीवर पाच वर्षाकरिता मान्यता देण्यात आलेली आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व सबलीकरण मंत्रालयाच्या योजनेच्या धर्तीवर सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग शासन निर्णय

दि.२८/१०/२०२१ अन्वये, अ.क्र. ५ प्रशिक्षण शुल्क रु.५०,०००/- व लागू कर प्रति विद्यार्थी याप्रमाणे प्रशिक्षण शुल्क प्रशिक्षण केंद्रांना देय आहे. तसेच, एका बॅचमध्ये १५० विद्यार्थी संख्या असून ६ महिने इतका प्रशिक्षण कालावधी आहे.

(४) हे खरे नाही.

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग शासन निर्णय दि.२८/१०/२०२१ अन्वये प्रशिक्षण सत्राकरीता विद्यार्थ्यांचे अर्ज मागविण्याची प्रक्रिया सुरु केल्यावर एकूण प्रशिक्षण शुल्काच्या ४० टक्के याप्रमाणे पहिला हप्ता, एक महिन्याचे प्रशिक्षण संपल्यानंतर २० टक्के याप्रमाणे दुसरा हप्ता, प्रशिक्षणाचे दुसऱ्या महिन्याचे प्रशिक्षण संपल्यानंतर २० टक्केप्रमाणे तिसरा हप्ता आणि शेवटच्या महिन्याचे प्रशिक्षण संपवून विद्यार्थी हजेरी प्राप्त झाल्यावर चौथा हप्ता २० टक्के या टप्प्यांमध्ये प्रशिक्षण शुल्क अदा करण्याची तरतूद करण्यात आली आहे. यानुसार प्रशिक्षण संस्थांना प्रशिक्षण शुल्क अदा करण्यात येते. तसेच, एकाच संस्थेला पाच केंद्र देण्यात आलेली नाहीत

(५) बँक, रेल्वे, एलआयसी इत्यादी लिपीक वर्गीय पदाच्या स्पर्धा परीक्षा पूर्व प्रशिक्षण कार्यक्रम देणेकरिता उर्वरित जिल्हयांकरिता ई-निविदा प्रक्रिया राबविण्यात येत आहे. तसेच, सद्यःस्थितीतील मुळ निविदा प्रक्रियेतील शिल्लक १ वर्षाचे प्रशिक्षण वगळता उर्वरित कालावधीकरिता प्रशिक्षण संस्थांची निवड करण्याकरिता ई-निविदा प्रक्रिया राबविण्याचे निर्देश देण्यात आलेले आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नवी मुंबई येथे अफगाणिस्तान व इराण या देशातील
व्यापारी अवैध व्यापार करत असल्याबाबत**

(२२) * ३७७८७ श्री.लहू कानडे (श्रीरामपूर), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्रीमती यामिनी यशवंत जाधव (भायखळा) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नवी मुंबईत भाजीपाला आणि फळ वर्गात मोडणाऱ्या शेतमालाचा साठा करण्यासाठी नवी मुंबई एपीएमसीने बांधलेल्या कोल्ड स्टोरेज मधून परदेशातून आयात केलेल्या मालाचे इराण व अफगाणिस्तानचे व्यापारी पणनच्या नावाखाली परस्पर व्यापार करत असल्याचे निदर्शनास आल्यानंतर कोटयवधी रुपयांचा महसूल बुडविल्या प्रकरणी पणन संचालक व एपीएमसीने व्यापाऱ्यांवर धाडी टाकल्याचे दिनांक १५ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास या अफगाणिस्तान व इराणी व्यापाऱ्यांकडे कोणत्याही प्रकारचा परवाना नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, संबंधित व्यापारी हे दररोज २० कोटी रुपयांची उलाढाल करत असून वर्षापोटी ३०० कोटी रुपयांचा करमुक्त अवैध व्यापार करीत असल्याचेही निदर्शनास आले आहे हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार संबंधित व्यापाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) व (२) दि फ्रंट ऑफ युनायटेड फ्रूट असोसिएशन या संघटनेने दि.१८.०१.२०२२ रोजी मा.सहकार व पणन मंत्री यांना पत्र लिहिले असून पत्रात अफगाणिस्तान व इराण या देशातील व्यापारी नवी मुंबईच्या शीतगृहात थेट व्यापार करीत आहेत असे नमूद केले आहे. त्यामुळे दि.१९.०१.२०२२ रोजी बाजार समितीच्या दक्षता पथकाने तुर्भे येथील शीतगृहांना भेट दिली. तेव्हा त्याठिकाणी नमुना दाखल फळे मांडलेली होती व काही व्यक्ती आढळल्या. पण अफगाणिस्तान व इराणच्या व्यक्ती आढळल्या नाहीत. तसेच घाऊक व्यापार सुरू असल्याचे निदर्शनास आले नाही.

(३) नाही.

(४) दि फ्रंट ऑफ युनायटेड फ्रूट असोसिएशन यांच्या दि.१८.०१.२०२२ च्या निवेदनाच्या अनुषंगाने मा.मंत्री (गृह) व मा.मंत्री (सहकार व पणन) यांचे अध्यक्षतेखाली दि.२५.०१.२०२२ रोजी कोल्डस्टोरजबाबत बैठक आयोजित करण्यात आली होती. त्या बैठकीतील निर्णयानुसार ज्या बाजारांना

महानगरपालिका किंवा पणन संचालनालय यांचेकडून अनुज्ञप्ति देण्यात आलेली नाही ते अनधिकृत घाऊक बाजार बंद करणेबाबत मा.मंत्री (सहकार व पणन) यांचे अध्यक्षतेखाली आढावा समिती व सचिव, कृषी उत्पन्न बाजार समिती, नवी मुंबई यांच्या अध्यक्षतेखाली अंमलबजावणी समिती स्थापन करण्याचे प्रस्तावित आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महाड (जि.रायगड) येथे औद्योगिक वसाहतीतील सांडपाणी वाहुन
नेण्याची वाहिनी नादुरुस्त असल्याबाबत**

(२३) * ३७७२० श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.महेश बालदी (उरण), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), डॉ.भारती लव्हेकर (वर्सावा) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाड (जि.रायगड) येथील औद्योगिक वसाहतीतील सांडपाणी वाहुन नेण्याची वाहिनी नादुरुस्त असल्यामुळे औद्योगिक वसाहतीतील रासायनिक व दुषित पाणी उक्त परिसरातील शेतीत शिरून शेतकऱ्यांच्या शेतीचे मोठ्याप्रमाणात नुकसान होत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त औद्योगिक वसाहतीत सुमारे ३५ किलो मीटरची सांडपाणी वाहुन नेणाऱ्या वाहिनीच्या दुरुस्तीच्या कामासाठी जवळपास २०० कोटीपेक्षा जास्त खर्च होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त सांडपाणी वाहुन नेणारी वाहिनी दुरुस्त करण्यासाठी २५ टक्के खर्च करण्याची तयारी उक्त औद्योगिक वसाहतीतील उत्पादक संघटनेने दाखविली असूनसुद्धा संबंधित विभागातील प्रशासनाच्या दुर्लक्षामुळे सांडपाणी वाहुन नेणाऱ्या वाहिनीच्या दुरुस्तीच्या कामात विलंब होत आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय चौकशीच्या अनुषंगाने सांडपाणी वाहुन नेणाऱ्या वाहिनीच्या कामासाठी निधी उपलब्ध होण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई : (१) हे खरे नाही,

महाड औद्योगिक वसाहतीतील सांडपाणी वाहिनी जुनी व जीर्ण झाली असल्याने त्यामधून काहीवेळा गळती होते व त्यामुळे प्रक्रिया केलेले पाणी शेतात शिरून शेतीचे नुकसान होण्याची शक्यता असते, तथापि सदर वाहिनी दुरुस्तीचे काम युध्दपातळीवर हाती घेण्यात येते. ज्या शेतकऱ्यांच्या शेतीचे नुकसान झाले असेल अशा शेतकऱ्यांच्या शेतीचे पंचनामे करून नुकसान भरपाई अदा केली जाते. परंतु गेल्या वर्षभरात नमूद क्षेत्रात अशी घटना घडलेली नाही.

(२) महाड औद्योगिक वसाहतीतील २४.२ कि.मी. लांबीची सांडपाणी वाहिनी पूर्णपणे बदलण्यात येणार आहे व सदर कामासाठी सुमारे रु.१५२ कोटी इतका खर्च अपेक्षित आहे.

(३) हे खरे नाही.

उक्त सांडपाणी वाहिनी पूर्णपणे बदलण्यासाठी येणाऱ्या रु.१५२ कोटी इतक्या खर्चास दि.१४.०२.२०२२ रोजी प्रशासकीय मंजूरी मिळाली आहे. तसेच उद्योजकांच्या संघटनेने सदर कामावरील खर्चाच्या २५ टक्के रक्कम देण्याची तयारी दर्शविली आहे.

(४) महाड औद्योगिक क्षेत्रातील सांडपाणी प्रक्रिया केंद्रातून प्रक्रियायुक्त सांडपाणी वाहून नेणारी सांडपाणी निःसारण वाहिनी बदलण्याच्या कामासाठी येणाऱ्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करिता महाड येथील उद्योजकांची संघटना, महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळ व म.औ.वि.महामंडळ यांच्या मार्फत प्रत्येकी २५ टक्के निधी उपलब्ध करून दिला जाणार असून उर्वरित २५ टक्के निधी, उद्योजकांना आकारण्यात येणाऱ्या सांडपाणी प्रक्रिया शुल्काद्वारे पुढील १० वर्षात जमा होणाऱ्या निधीतून उपलब्ध करून दिला जाणार आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची चरित्र साधने प्रकाशन करण्याबाबत

(२४) * ३९८८१ श्री.लक्ष्मण जगताप (चिंचवड), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्य शासनाच्या वतीने डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर लेखन व भाषण या नावाने बाबासाहेबांचे साहित्य प्रकाशित करण्यात येते, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या साहित्याला प्रचंड मागणी असल्याने शासनाच्या डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर चरित्र साधने प्रकाशन समितीने २०१७ मध्ये डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर साहित्यांच्या नऊ खंडांच्या नऊ लाख प्रती छापण्याकरिता पाच कोटी रुपयांचे कागद खरेदी करण्यात आले होते, हे खरे आहे का,
- (३) असल्यास मागील चार वर्षांपासून शासकीय मुद्रणालयातील जुनी यंत्रे व अपुरे मनुष्यबळ यामुळे सदर साहित्य छपाईच्या पाच कोटी रुपयांचा कागद वापराविना पडून असल्याचे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे का,
- (४) असल्यास, तरुण पिढीकरिता वर्तमानात व भविष्यात आवश्यक असलेल्या डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांच्या साहित्याला संशोधकांचीच नव्हे तर सर्व सामान्यांचीही मागणी असतानाही डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर साहित्याच्या नऊ खंडांच्या प्रति वेळेत छापण्याबाबत विलंब करणाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, तसेच डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांची चरित्र साधने प्रकाशन करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहेत,
- (५) नसल्यास विलंबाची कारणे काय ?

श्री. सुभाष देसाई : (१) होय

(२) नाही.

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर चरित्र साधने प्रकाशन समिती, मुंबई यांचेमार्फत लेखन व भाषणे खंड क्र.१, ५, ९, ११, १६, १७ (भाग-१ इंग्रजी), १८ (भाग-१), १८ (भाग-२), १८ (भाग-३) मराठी प्रत्येकी १ लाख प्रमाणे ९ खंडांच्या ९ लाख प्रती पुनर्मुद्रण छपाईबाबत दि.२९/१२/२०१६ रोजी कळविले आहे. परंतु मागणी पत्रातील खंडांच्या छपाईची पूर्तता प्रत्येकी २५,००० प्रतींच्या टप्प्याने छपाई करण्याचे कळविले आहे. समितीने दिलेल्या सुचनेनुसार व शासकीय मुद्रणालयातील कागद साठा ठेवण्याकरिता असणाऱ्या मर्यादित जागेनुसार २५,००० प्रतीप्रमाणे एकूण ९ खंडांच्या २,२५,००० प्रतीसाठी

रुपये ३,३०,११,९३३/- इतक्या रकमेचा ३७४ मे.टन कागद खरेदी करण्यात आला आहे. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर खंड क्र. क्र.१, ५, ९, ११, १६, १७ (भाग-१इंग्रजी),१८(भाग-१), १८ (भाग-२), १८ (भाग-३) मराठी यांची एकूण १,२८,८१७ प्रतींची छपाई करण्यात आली आहे. याकरिता १२६.६६ मे.टन कागद वापरण्यात आला असून उर्वरित २४७.४४ मे.टन कागद शासकीय मुद्रणालयामध्ये सुस्थितीत ठेवण्यात आला आहे

(३) नाही.

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर चरित्र प्रकाशन समितीकडून अंतिम मान्यता झालेले खंड व पुस्तके विक्रीसाठी राज्यातील सर्व शासकीय ग्रंथागारात उपलब्ध आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर चरित्र प्रकाशन समितीने छपाईस अंतिम मान्यता दिलेल्या खंडाच्या प्रती जनतेस उपलब्ध करून देण्यात आले आहेत. तसेच जनतेच्या मागणीनुसार सर्व शासकीय ग्रंथागारात वेळोवेळी "मागणी तसा पुरवठा" या तत्वावर प्रती उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत. मागील ४ वर्षात (२०१६-२०२१) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या रायटिंग्ज अँड स्पीचेसच्या साहित्याच्या १ ते ९ खंडाच्या एकूण १,२८,८१७ प्रतींची छपाई करण्यात आली असून शासकीय ग्रंथागार मुंबई, पुणे, नागपूर, कोल्हापूर औरंगाबाद येथे ४८६५४ इतक्या प्रती विक्री करण्यात आल्या आहेत. तसेच सन २०२१ पर्यंत २२८२५ प्रती पुस्तक स्वरूपात व ५७३३८ प्रती या बांधणी स्वरूपात शिल्लक आहेत. तसेच उर्वरित प्रतीची "मागणी तसा पुरवठा" या तत्वावर शासकीय ग्रंथागारात उपलब्ध करून देण्यात येतात. अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन, नाशिक येथे तीन दिवस झालेल्या आणि चैत्यभूमी दादर, मुंबई येथे ६ डिसेंबर २०२१ रोजीच्या प्रदर्शनामध्ये डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर चरित्र प्रकाशन समितीकडून अंतिम मान्यता झालेल्या खंडांची विक्री करण्यात आली आहे. नाशिक येथे १०१८ खंडांची व दादर चैत्यभूमी येथे ९९९ खंडांची विक्री झालेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**आसे (ता.मोखाडा, जि.पालघर) येथील महात्मा ज्योतीबा फुले
प्राथमिक व माध्यमिक आश्रम शाळेतील अधिकांकाने
अल्पवयीन मुलीचा केलेला विनयभंग**

(२५) * ४०३४० श्री.श्रीनिवास वनगा (पालघर), श्री.लहू कानडे (श्रीरामपूर), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.जयकुमार रावल (शिंदखेडा), श्रीमती यामिनी यशवंत जाधव (भायखळा) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आसे (ता.मोखाडा, जि.पालघर) येथील येथील महात्मा ज्योतीबा फुले प्राथमिक व माध्यमिक आश्रम शाळेतील अधिकांकाने ७ वी मध्ये शिकत असलेल्या अल्पवयीन विद्यार्थिनीचा विनयभंग करून लैंगिक शोषण केल्याचे दिनांक २ जानेवारी, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय चौकशीत काय निष्पन्न झाले तसेच लैंगिक शोषण करणाऱ्या अधिकांकविरुद्ध शासनाने गुन्हा नोंद करून कोणती कारवाई केली अथवा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) होय, दि.१४.१२.२०२१ रोजी अशी घटना घडल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(२) विद्यार्थिनीचा विनयभंग केल्या प्रकरणी संबंधित अधिकांकर दि. ३०.१२.२०२१ रोजी मोखाडा पोलीस स्टेशन येथे शालेय प्रशासनाच्या वतीने गुन्हा नोंद केला आहे. प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्र. जव्हार येथील महिला तक्रार निवारण समितीने दि. ३१.१२.२०२१ रोजी शाळेवर चौकशी केली असून त्याचा अहवाल सादर केला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शासकीय आश्रमशाळांमध्ये तात्पुरत्या स्वरूपात नेमण्यात आलेल्या क्रिडा शिक्षकांना प्रलंबित वेतन व मुदतवाढ देण्याबाबत

(२६) * ३८९७९ श्री.राजेश रघुनाथ पाटील (बोईसर), श्री.क्षितीज ठाकूर (नालासोपारा), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई), श्री.विनोद निकोले (डहाणू) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शासकीय आश्रमशाळांमध्ये तात्पुरत्या स्वरूपात क्रिडा शिक्षकांच्या नियुक्ती करण्याचे माहे मार्च, २०१८ पासून आदेश देण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, त्याअनुषंगाने सर्व आश्रमशाळांमध्ये क्रिडा शिक्षक तात्पुरत्या पध्दतीने जिल्हाधिकारी, आदिवासी विकास विभाग, प्रकल्प अधिकारी व जिल्हा क्रिडा अधिकारी या समितीमार्फत नियुक्त्या देण्यात आल्या परंतु शैक्षणिक वर्ष २०१९-२०२० पासून आजपावेतो नियुक्त क्रिडा शिक्षकांना मानधन देण्यात आले नसल्याबाबतचे निवेदन स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक १५ डिसेंबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास शासनास दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, क्रिडा शिक्षकांचे गत सहा महिन्यांपासून प्रलंबित असलेले वेतन देण्याबरोबरच क्रिडा शिक्षकांना एक वर्षापर्यंत मुदतवाढ देण्याबाबत आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचेकडे अभिप्राय मागविण्यात आले आहेत, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी आयुक्त यांनी अभिप्राय दिले आहे काय, असल्यास, त्यांचे थोडक्यात स्वरूप काय आहे, तसेच आयुक्त यांनी दिलेल्या अभिप्रायानुसार क्रिडा शिक्षकांना प्रलंबित वेतन देण्याबरोबर एका वर्षापर्यंत मुदतवाढ देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) व (२) राज्यातील प्रत्येक शासकीय आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांच्या कला व क्रीडा गुणांना वाव मिळण्याकरिता आदिवासी विकास विभागाच्या शासन निर्णय दि.०६/०३/२०१८ नुसार कंत्राटी पध्दतीने क्रिडा शिक्षक/क्रिडा मार्गदर्शकाची (Coach) नियुक्ती करणेसाठी मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे.

मार्च, २०२० पासून संपुर्ण राज्यात कोरोना या संसर्ग रोगाची साथ चालू असल्याने राज्य शासनाच्या धोरणानुसार सर्व शासकीय आश्रमशाळा बंद ठेवण्यात आल्या होत्या. क्रिडा शिक्षकांच्या कंत्राटी स्वरूपात ज्या कालावधीसाठी सेवा घेण्यात आल्या आहेत त्या कालावधीचे वेतन अदा करण्यात आलेले आहे.

(३), (४) व (५) आदिवासी विकास विभागातर्गत शासकीय आश्रमशाळा स्तरावर कंत्राटी क्रिडा, कला व संगणक शिक्षकांची आवश्यकता असल्याने सदर कंत्राटी शिक्षकांच्या नियुक्त्या बाह्यस्त्रोताद्वारे घेणे उचित राहिल जेणेकरून भविष्यात कंत्राटी कर्मचारी विभागास नियुक्ती कायम करणेबाबत हक्क सांगण्याची शक्यता नाकारता येत नाही, असे आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांच्याकडून अभिप्राय प्राप्त झाले आहेत. शासकीय आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांना त्यांच्या रुचिनुसार, प्राविण्यानुसार व त्यांच्यातील कलागुणांचा विकास करण्यासाठी वरील शिक्षकांची/मार्गदर्शकांची नेमणूक केली जाते. त्यामुळे सदरील क्रिडा शिक्षकांची/मार्गदर्शकांची पदे कायमस्वरूपी भरण्याबाबतची बाब शासनाच्या विचाराधीन नाही.

गडचिरोली येथे आदिवासी विद्यार्थ्यांना एम.एस.सी.आय.टी चे प्रशिक्षण देताना बोगस प्रशिक्षणार्थी दाखवून केलेला अपहार

(२७) * ४१३७९ श्री.संजिवरेड्डी बोदकुरवार (वणी), डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गडचिरोली जिल्ह्यात आदिवासी विकास विभागाच्या वतीने अनुसूचित जाती व जमातीच्या विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या एम.एस.सी.आय.टी प्रशिक्षणात बोगस प्रशिक्षणार्थी दाखवून अपहार केल्याप्रकरणी तत्कालीन आदिवासी विकास प्रकल्पाचे अधिकारी तथा आठ संगणक प्रशिक्षण संस्था संचालकांवर गुन्हे दाखल केले असल्याचे दिनांक ३ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २००७-२००८ मध्ये केंद्रीय योजनेअंतर्गत आदिवासी विकास विभागाच्या वतीने अनुसूचित जाती व जमाती पदवी, पदव्युत्तर शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी एम.एस.सी.आय.टीचे प्रशिक्षण घेण्याकरिता निधी मंजूर करण्यात येऊन शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतून हे प्रशिक्षण देण्याबाबत शासनाचे निर्देश असतानाही तत्कालीन प्रकल्प अधिकारी यांनी खाजगी संगणक प्रशिक्षण संस्थांना काम दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, १० ते १५ विद्यार्थी याप्रमाणे २०० विद्यार्थ्यांना निवासी प्रशिक्षण द्यावयाचे होते प्रति विद्यार्थी २००० रु. इतका खर्च मंजूर होता परंतु संगणक संस्थांनी प्रत्यक्षात हे प्रशिक्षण न देता पैशाची उचल केली तसेच प्रकल्प कार्यालयाशी या संस्थांनी केलेले करारही बोगस होते, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून बोगस प्रशिक्षण देण्याच्या संस्थांवर तसेच दोषी अधिकारी/कर्मचाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१), (२) व (३) अंशतः खरे आहे.

मा.न्या. गायकवाड समितीने केलेल्या तपासणीमध्ये गडचिरोली प्रकल्प कार्यालयांतर्गत सन २००७-०८ या वर्षात केंद्रवर्ती अर्थसंकल्प योजनेअंतर्गत राबविण्यात आलेल्या एम.एस.सी.आय.टी. प्रशिक्षणांतर्गत अनियमितता झाल्याची बाब निदर्शनास आलेली आहे.

(४) सदर प्रकरणी तत्कालीन प्रकल्प अधिकारी व ८ संस्था जबाबदार दिसून आल्या असून अधिकची चौकशी करिता त्यांच्या विरुद्ध गडचिरोली पोलीस ठाणे येथे भारतीय दंड विधान कलम ४०९, ४२० व ३४ अन्वये दिनांक २१.१२.२०१९ रोजी प्रथम खबर अहवाल (FIR) नोंदविण्यात आलेला असून प्रकरण चौकशी स्तरावर आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या रोखण्याबाबत

(२८) * ३८१८७ श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.मनोहर चंद्रिकापूरे (अर्जुनी-मोरगांव), श्री.संजयमामा शिंदे (करमाळा), श्रीमती सरोज आहिरे (देवळाली), श्री.अनिल पाटील (अमळनेर), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.यशवंत माने (मोहोळ), श्री.शेखर निकम (चिपळूण), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहाकाळ), श्री.निलेश लंके (पारनेर), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.रणधीर सावरकर (अकोला पूर्व), श्री.सिध्दार्थ शिरोळे (शिवाजीनगर), श्री.सुभाष देशमुख (सोलापूर दक्षिण), श्री.राहूल कुल (दोंड), श्री.जयकुमार गोरे (माण), श्री.चेतन तुपे (हडपसर), श्री.मंगेश चव्हाण (चाळीसगाव), डॉ.भारती लव्हेकर (वर्सावा), श्री.शिरीष चौधरी (रावेर) : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात सर्वत्र शेतकऱ्यांकरीता कर्जमाफी योजना आणि इतर योजना राबविल्यानंतरही सततची नापिकी, नैसर्गिक आपत्ती व अन्य कारणांमुळे शेती पिकांचे नुकसान झाल्यामुळे शेतकरी आत्महत्याचे प्रमाण दिवसागणिक वाढत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१९ मध्ये देशात झालेल्या १०२८१ शेतकरी आत्महत्यांपैकी राज्यात ३९२७ इतक्या शेतकरी आत्महत्या झाल्याचे राष्ट्रीय गुन्हे नोंदी शाखा अहवालातून निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना मदत मिळण्यासाठी शासनाने दिनांक १९ डिसेंबर, २००५ रोजी निर्गमित केलेल्या अटी शर्तीमध्ये शासनाने अद्यापही बदल केलेला नसून योजनेतील अटीचे १५ वर्षांनंतरही पुनर्विलोकन न केल्यामुळे आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांना मदत करताना या जाचक अटी व नियम अडथळा ठरत असल्याने बहुतांश आत्महत्याग्रस्त कुटुंबियांना शासकीय मदतीपासून वंचित रहावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, राज्यातील शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या रोखण्यासाठी त्यांना रु. ४ लाख रुपये मदत देण्याची योजना शासनाने जाहीर केली परंतु त्याची अद्यापही अंमलबजावणी न केल्यामुळे शेतकरी या योजनेपासून वंचित राहिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सद्यःस्थितीत अस्तित्वात असलेल्या योजनेतील नियम व अटी चे पुनर्विलोकन करुन सुधारीत निकषात सुधारणा करुन व प्रत्यक्षात झालेल्या नुकसानीचे सदोष पंचनामे करुन अद्यापपर्यंत मदतीपासून वंचित असलेल्या नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) असल्यास, शेतकरी आत्महत्या रोखण्याकरिता कोणती ठोस उपाययोजना केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(७) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेईवार : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

सन २०१९ च्या राष्ट्रीय गुन्हे नोंदी शाखा अहवालानुसार राज्यात २६८० शेतकऱ्यांच्या व १२४७ शेतमजुरांच्या अशा एकूण ३९२७ (शेतकरी व शेतमजूर मिळून) आत्महत्या झाल्याची नोंद आहे.

(३) हे खरे नाही.

शेतकऱ्यांच्या आत्महत्यांच्या सामाजिक, आर्थिक व मनोवैज्ञानिक अध्ययनासाठी शासनाने नियुक्त केलेल्या इंदिरा गांधी इन्स्टिट्यूट ऑफ डेव्हलपमेंट रिसर्च या संस्थेचा अहवाल तसेच सदर अहवालाची मा. मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने केलेली सखोल समिक्षा या आधारे शासन निर्णय क्र.एससीवाय-१२०५/प्र.क्र.१८९/म-७, दि. १९.१२.२००५ अन्वये, नापिकी, राष्ट्रीयकृत किंवा सहकारी बँक किंवा मान्यताप्राप्त सावकाराकडून घेतलेल्या कर्जाची परतफेड न करू शकल्यामुळे होणारा कर्जबाजारीपणा व कर्ज परतफेडीचा तगादा हे ३ निकष आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना तातडीची मदत देण्याकरिता ठरविण्यात आले आहेत. सदर निकषांचे पुनर्विलोकन करण्याची आवश्यकता दिसून येत नाही.

(४) आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना देण्यात येणाऱ्या रू.१.०० लक्ष एवढ्या मदतीच्या रकमेत वाढ करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(५) नैसर्गिक आपत्तीमध्ये शेतीपिकांचे नुकसान झालेल्या प्रकरणी शासन निर्णय दि. १३ मे, २०१५ प्रमाणे तसेच प्रसंगी राज्य शासनाच्या निधीतून वाढीव दराने मदत दिली जाते.

(६) शेतकरी आत्महत्या रोखण्यासाठी प्रामुख्याने खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येत आहेत :-

१. शेतकऱ्यांना समुपदेशनाची व प्रबोधनाची आवश्यकता विचारात घेऊन विविध उपाययोजना
२. विशेष मदतीच्या कार्यक्रमांतर्गत शेतकऱ्यांच्या विकासासाठी "कृषी समृद्धी" योजनेच्या अनुषंगाने विविध विभागांकडून उपाययोजना करण्यात आल्या.
३. शेतकऱ्यांना अन्न सुरक्षा, आरोग्य सेवा, शेती विकासाचे कार्यक्रम राबविणे व त्यांच्या मुलांना मोफत शिक्षणाची योजना यांच्या अंमलबजावणीला गती देणे यासाठी कै. वसंतराव नाईक शेती स्वावलंबन मिशनची पुर्नरचना करण्यात आली आहे.
४. शेतमालाला हमीभाव, PM-KISAN सारख्या योजनांमार्फत शेतकऱ्यांवरिल ताण कमी करण्याचा प्रयत्न करण्यात येत आहे. तसेच महात्मा ज्योतीराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना राबविण्यात आली.

(७) प्रश्न उद्भवत नाही.

घाटकोपर (मुंबई) येथे उभारण्यात येणाऱ्या लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या स्मारकाच्या बांधकामाबाबत

(२९) * ३७७९६ श्री.सुनील राणे (बोरीवली), श्री.मिहीर कोटेचा (मुलुंड), श्री.संजय सावकारे (भुसावळ), श्री.संभाजी पाटील-निलंगेकर (निलंगा), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.कुमार आयलानी (उल्हासनगर), श्री.सुनिल कांबळे (पुणे कॅन्टोन्मेंट), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.चेतन तुपे (हडपसर), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.राम कदम (घाटकोपर पश्चिम) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) घाटकोपर (मुंबई) येथे लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या राहत्या घरी भव्य स्मारक उभारण्याची घोषणा तत्कालीन शासनाने सन २०१८ मध्ये केली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, शासन लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांचे स्मारक उभारण्याकडे दुर्लक्ष करित असल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरहू स्मारकासाठी तयार करण्यात आलेल्या समितीच्या कर्मचाऱ्यांना वेतन मिळत नसून भाडेतत्वावरील कार्यालयाचे सुमारे ८० लाख इतके भाडे थकीत असल्याने सदर जागेच्या मालकांने या कार्यालयाला कुलूप लावले असल्याची बाब समोर आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, मुंबईत भव्य स्मारक उभारण्यासाठी यंत्रणा तयार करून सदर स्मारक लवकरात लवकर बांधण्यासाठी शासन स्तरावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहेत, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही,

(३) सदर स्मारक समितीच्या कार्यालयाचे एप्रिल २०१८ ते नोव्हेंबर २०१९ या कालावधीतील रु. ४६,६३,३६०/- इतके इमारत भाडे देण्यात आले असून उर्वरित इमारत भाडे व कर्मचाऱ्यांचे वेतन देण्याबाबत कार्यवाही सुरु आहे.

(४) सदर काम विभागाच्या दि. २६ जुलै, २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरणाकडे सोपविण्यात आले असून सदर स्मारकाचे काम जलद गतीने करण्याकरीता सदर प्रकल्पास Vital Project म्हणून घोषित करण्याच्या अनुषंगाने आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात येत आहे.

**बदनापूर (जि.जालना) तालुक्यातील श्री शिवाजी शिक्षण प्रसारक मंडळ
वैराग संचलित मतिमंद निवासी विद्यालयातील कर्मचाऱ्यांचे इतर
संस्थेत समायोजन करण्याबाबत**

(३०) * ३७७६९ श्री.प्रकाश (दादा) सुंदरराव सोळंके (माजलगांव) :
सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) बदनापूर (जि.जालना) तालुक्यातील श्री शिवाजी शिक्षण प्रसारक मंडळ, वैराग संचलित मतिमंद निवासी विद्यालय, बदनापूर येथील मुख्याध्यापक यांनी शाळेचे स्थलांतर न करणे व शाळेचे हस्तांतरण किंवा प्रशासक नेमण्याबाबत दिनांक १७ ऑगस्ट, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, पुणे यांना लेखी निवेदन दिले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर संस्थेने मतिमंद निवासी विद्यालयाची जाणीवपूर्वक नोंदणी प्रमाणपत्राचे नुतनीकरण प्रस्ताव विहित मुदतीत सादर न करता नोंदणी प्रमाणपत्र रद्द करून अनेक वेळा शाळेचे स्थलांतर केले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर प्रकरणी दिलेल्या निवेदनानुसार संस्थेवर प्रशासक नेमण्याची कार्यवाही करण्यात आली आहे काय, तसेच संबंधित विद्यालयातील कर्मचाऱ्यांचे इतर संस्थेत तातडीने समायोजन करून सदर संस्थेची नोंदणी रद्द करण्यात येणार आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे : (१) होय.

(२) अंशतः खरे आहे.

श्री.शि.या.जगताप गुरुजी शिक्षण संस्था (श्री शिवाजी शिक्षण प्रसारक मंडळ), वैराग, ता.बार्शी, जि.सोलापूर संचलित मतिमंद निवासी विद्यालय, बदनापूर, जि.जालना या अनुदानित विशेष शाळेस ७५ निवासी अनुदानित निवासी संख्येवर दि.११.०८.२०२० पर्यंत नोंदणी प्रमाणपत्र नुतनीकरण होते. सदरहू अनुज्ञाप्तीचा नुतनीकरणाचा कालावधी संपण्याच्या दिनांकापासून ६० दिवसांमध्ये संस्थेने अर्ज करणे आवश्यक असते. त्यानुषंगाने संस्थेने नुतनीकरणाचा प्रस्ताव विहित मुदतीत आयुक्तालयास सादर केलेला नाही.

शासन निर्णय दि.२८.०३.२०१२ अन्वये सदरहू शाळा मौजे उमरगा जि.उस्मानाबाद येथून मौजे मानेगांव, ता.बार्शी, जि.सोलापूर येथे स्थलांतरीत झाली होते. तदनंतर दि.०७.०८.२०१४ अन्वये मौजे मानेगांव, ता.बार्शी जि.सोलापूर येथून ता.बदनापूर, जि.जालना येथे स्थलांतरीत झालेली आहे.

(३) सदरहू शाळेची आयुक्त, दि.क.पुणे यांनी दि.०९.११.२०२१ रोजी ऑनलाईन सुनावणी घेऊन सदरहू संस्थेने अनुज्ञाप्तीचे नुतनीकरण केले नसल्यामुळे आयुक्त, दि.क.पुणे यांच्या दि.१६.१२.२०२१ च्या आदेशान्वये अनुज्ञाप्ती रद्द केली. त्यामुळे सदर शाळेवर प्रशासकाची नियुक्ती केलेली नाही. त्याचप्रमाणे शासन परिपत्रक दि.१२.०५.२०२१ अन्वये दिव्यांग शाळा/कर्मशाळांची अनुज्ञाप्ती रद्द केलेल्या संस्थेच्या अपीलावर निर्णय होईपर्यंत शिक्षक/ शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची नावे अतिरीक्त संवर्गाच्या यादीत समाविष्ट/समायोजन करण्याबाबत दिलेल्या अटी व शर्तीच्या अनुषंगाने समायोजनाची कार्यवाही करण्यात येते.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रामटेक (जि. नागपूर) येथील बाजार समितीला
धान खरेदीचा सेस मिळण्याबाबत**

(३१) * ३८३५० अॅड.आशिष जयस्वाल (रामटेक) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कृषी उत्पन्न बाजार समितीच्या हद्दीतील सर्व शेतमालाच्या खरेदी-विक्री व्यवहारांवर बाजार समितीला विशिष्ट सेस मिळतो, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, आदिवासी विकास महामंडळाच्या माध्यमातून दरवर्षी किमान आधारभूत किंमतीप्रमाणे धानाची खरेदी करण्यात येत असून कृषी उत्पन्न बाजार समिती, रामटेक (जि. नागपूर) येथील मागील ४ वर्षात धान खरेदीचा सेस देण्यात आला नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, बाजार समितीला सेस मिळाला नसल्याने अंतर्गत विकास कामे, शेतक-यांसाठी आवश्यक असलेल्या मुलभूत सुविधांची निर्मिती करणे व त्यांना सुविधा पुरविणे शक्य होत नसल्याने याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) होय.

महाराष्ट्र कृषी उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) अधिनियम १९६३ मधील कलम ३१ नुसार बाजार समितीला बाजार फी आकारण्याचा अधिकार आहे.

(२) होय.

कृषी उत्पन्न बाजार समिती, रामटेक चे कार्यक्षेत्रात आदिवासी विकास महामंडळातून दरवर्षी किमान आधारभूत किंमतीप्रमाणे धानाची खरेदी करण्यांत येत असून मागील सन २०१७-१८, सन २०१९-२० व सन २०२०-२१ मध्ये एकूण बाजार फी रुपये १७,५२,६८०/- आदिवासी विकास महामंडळाकडून देण्यांत आलेली नाही.

(३) बाजार समितीला सेस प्राप्त झाला नसला तरी बाजार समितीमध्ये शेतकऱ्यांना आवश्यक त्या सेवा उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत .

(४) प्रश्न उद्भवत नाही .

राज्यातील आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी शासकीय वसतिगृहे उभारण्याबाबत

(३२) * ३८३६७ श्रीमती सरोज आहिरे (देवळाली), श्री.मोहन मते (नागपूर दक्षिण), श्री.धर्मरावबाबा आत्राम (अहेरी), श्री.दौलत दरोडा (शहापूर) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी राज्यात एकूण ५०० वसतिगृहे असून त्यापैकी २०० वसतिगृहे तसेच रामटेक (जि. नागपूर) येथील एकमेव एकलव्य निवासी शाळा भाड्याच्या इमारतीत चालविण्यात येत असल्याचे दिनांक १० नोव्हेंबर, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले , हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शहापूर (जि.ठाणे) आदिवासी विकास प्रकल्पाच्या कार्यालयाची इमारत दुरुवस्था झाल्याने गेल्या दोन वर्षांपूर्वी हे कार्यालय भाडेतत्वाच्या खोलीत स्थलांतरीत करण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासन इमारतीच्या भाड्यापोटी करोडो रुपये खर्च करीत असूनदेखील भाड्याच्या इमारतीमध्ये विद्यार्थ्यांना अभ्यासासाठी आवश्यक

त्या सुविधा, प्रसाधनगृह, अभ्यासिका इ. चा अभाव असून बांधकाम व अग्नीरोधक लेखापरिक्षण करण्यात येत नसल्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या जिवितास धोका निर्माण होऊ शकतो असेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय, (४) असल्यास, इमारतीच्या भाड्याच्या कोटयवधी रुपयांमध्ये पाच वर्षात स्वतःच्या वसतिगृहाच्या इमारती उभ्या राहू शकत असताना कोटयवधी रुपयांचा निधी भाड्यापोटी देण्याची कारणे काय आहेत, (५) असल्यास, भाड्याच्या इमारतीऐवजी योग्य नियोजन करून शासनाने स्वमालकीच्या वसतीगृहाच्या इमारती बांधण्याचे नियोजन करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

इमारत भाड्याने घेण्यापूर्वी सक्षम प्राधिकाऱ्यांकडून इमारतीचे लेखापरिक्षण व भाड्यासंदर्भात सक्षम प्राधिकाऱ्यांकडून प्रमाणित करून घेण्यात येते.

(४) व (५) प्रस्तुत वसतिगृहांसाठी शासकीय जागेची उपलब्धता करून घेण्यात येते तदनंतर वसतिगृह इमारत बांधकाम केले जाते. सद्यस्थितीत २०६ वसतीगृहे ही शासकीय इमारतीत तर २७६ वसतीगृहे ही भाडेतत्वावरील इमारतीत कार्यरत आहेत. भाडेतत्वावरील वसतीगृहांपैकी २५ वसतीगृहांची बांधकामे पूर्ण करण्यात आली असून ४० वसतीगृहांची बांधकामे प्रगतीपथावर आहेत. तसेच, ३३ वसतीगृहांची इमारत बांधकामे शासकीय जागेत प्रस्तावित आहेत.

विभागास प्राप्त होणाऱ्या निधीच्या उपलब्धतेनुसार टप्प्या टप्प्याने सदर वसतिगृहांसाठी इमारत बांधकामे हाती घेण्याचे नियोजित आहे

रामटेक येथील एकलव्य निवासी शाळेचे बांधकाम शासकीय जागेत पूर्णत्वास आले असून काही अंतर्गत कामे अंतिम टप्प्यात आहेत. लवकरच सदरची शाळा शासकीय इमारतीत स्थलांतरीत करण्याचे नियोजित आहे.

राज्य मागासवर्ग आयोगाला कर्मचारी वर्ग तसेच
निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत

(३३) * ३७६५४ श्री.देवेंद्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.राम कदम (घाटकोपर पश्चिम), श्री.रवि राणा (बडनेरा), श्री.लहू कानडे (श्रीरामपूर), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्रीमती यामिनी यशवंत जाधव (भायखळा), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (तुळजापूर), श्री.रमेश नानासाहेब बोरनारे (सर) (वैजापूर), श्री.संतोष बांगर (कळमनुरी), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.कुमार आयलानी (उल्हासनगर), श्री.अनिल बाबर (खानापूर), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर), श्री.किशोर जोरगेवार (चंद्रपूर), श्री.शिरीषकुमार नाईक (नवापूर), श्री.संजय केळकर (ठाणे), श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल), श्री.विनोद निकोले (डहाणू), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.जयकुमार रावल (शिंदखेडा), डॉ.देवराव होळी (गडचिरोली), श्रीमती लताबाई सोनवणे (चोपडा), श्री.वैभव नाईक (कुडाळ) : सन्माननीय इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) इतर मागासवर्गीयांना द्यावयाच्या आरक्षणासंदर्भात इम्पिरिकल डाटा कालबद्ध मर्यादेत तयार करून सादर करण्याबाबतचे आदेश सर्वोच्च न्यायालयाने दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जोपर्यंत हा इम्पिरिकल डाटा तयार होत नाही तोपर्यंत इतर मागासवर्गीयांना आरक्षण लागू होणे शक्य नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील ओबीसी आरक्षण टिकविण्यासाठी एम्पिरिकल डेटा गोळा करण्याची जबाबदारी असलेल्या राज्य मागासवर्ग आयोगाने दिनांक २८ जुलै, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास मुख्य सचिवांना पत्र लिहून डेटा गोळा करण्यासाठी कर्मचारी वर्ग पुरविण्याची विनंती केली आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त मागणीच्या अनुषंगाने अद्याप एकही कर्मचारी आयोगाला उपलब्ध करून देण्यात आलेला नाही, हे खरे आहे काय,

- (५) असल्यास, आयोगाकरिता अद्याप केवळ पाच कोटी रुपये उपलब्ध करून देण्यात आले असून विधिमंडळाने मान्यता दिलेले ४३० कोटी रुपये अद्यापही आयोगाला प्रत्यक्षात वितरित करण्यात आलेले नाहीत, हे ही खरे आहे काय,
- (६) असल्यास, इतर मागासवर्गीय समाजातील विविध जातींचा इम्पिरिकल डाटा गोळा झाल्यास राजकीय आरक्षणाबरोबरच सामाजिक, शैक्षणिक व नोकरीसाठी देखील याचा उपयोग होणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (७) असल्यास, ओबीसी समाजाचा इम्पिरिकल डाटा गोळा करण्यासाठी तरतूद केलेला निधी तसेच कर्मचारी वर्ग मागासवर्ग आयोगाला तातडीने उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विजय वडेईवार : (१) व (२) स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकी संदर्भातील आरक्षणाबाबत इम्पिरिकल डाटा सादर करण्याचे निर्देश मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेले आहेत.

(३) हे खरे आहे.

(४) विनिर्दिष्ट कामकाजाकरीता शासकीय तसेच बाह्यस्त्रोत यंत्रणेद्वारे आवश्यक मनुष्यबळ उपलब्ध करून देण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(५) आयोगास सन २०२१-२२ या आर्थिक वर्षासाठी नियमित कामकाजाकरीता रु. १.५७ कोटी इतकी तरतूद मंजूर करण्यात आली होती. तथापि, स्थानिक स्वराज्य संस्थामध्ये आरक्षणाच्या अनुषंगाने विशिष्ट कामकाजाकरीता रु. ५ कोटी इतका निधी आकस्मिकता निधीतून उपलब्ध करून देण्यात आला. तदनंतर सन २०२१-२२ च्या विधानमंडळाच्या तिसऱ्या अधिवेशनात रु. ४३५ कोटी इतकी आर्थिक तरतूद पुरवणी मागणीद्वारे मंजूर करण्यात येवून त्यातून आकस्मिकता निधीच्या रकमेची प्रतिपूर्ती करण्यात आलेली आहे. आयोगास कार्यालयीन कामकाजाकरीता रु. ८४.१८ कोटी इतका निधी शासन निर्णय दि. ०३.०२.२०२२ अन्वये उपलब्ध करून देण्यात आलेला असून सदर कामकाजासाठी लागणारा अधिकचा निधी आयोगास आवश्यकतेनुसार उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(६) हे खरे नाही.

(७) विधानमंडळाच्या सन २०२१-२२ च्या हिवाळी अधिवेशनात रु.४३५ कोटी इतकी आर्थिक तरतूद पुरवणी मागणीद्वारे मंजूर करण्यात येवून त्यापैकी कार्यालयीन कामकाजाकरीता रु. ८४.१८ कोटी इतका निधी शासन निर्णय दि. ०३.०२.२०२२ अन्वये आयोगास उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे. शासकीय तसेच बाह्यस्रोत यंत्रणेद्वारे आवश्यक मनुष्यबळ आयोगास उपलब्ध करून देण्याकरीता कार्यवाही करण्यात येत आहे.

चिमूर (जि.चंद्रपूर) येथील उपप्रादेशिक आदिवासी कार्यालयात धान्य खरेदीत झालेला गैरव्यवहार

(३४) * ३८७१४ श्री.सुभाष धोटे (राजुरा), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.हिरामण खोसकर (इगतपूरी) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चिमूर (जि. चंद्रपूर) येथील उपप्रादेशिक आदिवासी कार्यालयामध्ये माहे नोव्हेंबर, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान कोट्यवधी रुपयांचा धान्यखरेदी मध्ये झालेला गैरव्यवहार दिनांक १६ जुलै, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, येथे आदिवासी शेतकऱ्यांकडून धान्य खरेदी करताना शासनाच्या नियमाचे उल्लंघन केले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले त्याअनुषंगाने संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) हे खरे नाही.

काही वृत्तपत्रांत तशा बातम्या प्रसिध्द झाल्या होत्या.

(२) हे खरे नाही.

धानाची खरेदी शासन निर्णयानुसार करण्यात आलेली आहे.

(३) वृत्तपत्रांत प्रसिध्द झालेल्या बातम्या व निवेदनास अनुसरून जिल्हा पुरवठा अधिकारी, चंद्रपुर यांनी चौकशी करण्याचे आदेश दिले होते. त्यास अनुसरून प्रादेशिक व्यवस्थापक, चंद्रपुर यांच्याकडून प्राथमिक चौकशी करण्यात आली असून चौकशीत कोणीही दोषी आढळून आले नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

दहिवली (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) येथील विविध कार्यकारी सोसायटीच्या कार्यकारी समितीने केलेला गैरव्यवहार

(३५) * ३८३०८ श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) दहिवली (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) येथील विविध कार्यकारी सोसायटी मर्यादित या संस्थेच्या तत्कालीन सचिव व कार्यकारी समितीने दिनांक १ एप्रिल, २००७ ते ३१ मार्च, २०१५ या कालावधीत सुमारे ७०० शेतकऱ्यांची बनावट नावे, मृत शेतकऱ्यांची नावे व कर्ज प्रकरणाची बनावट कागदपत्रे सादर करून केंद्र व राज्य शासनाने दिलेल्या कर्जमाफी योजनेच्या निधीत सुमारे २ कोटी ७५ लाख रुपयाहून अधिक रकमेचा आर्थिक गैरव्यवहार केल्याचे दिनांक १२ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, संस्थेच्या विद्यमान अध्यक्षांनी सन २०१५ पासून ते अद्यापपर्यंत केलेल्या तक्रार अर्जानुसार आयुक्त व निबंधक, सहकार संस्था, पुणे यांनी, जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, रत्नागिरी येथे केलेल्या आर्थिक गैरव्यवहाराची चौकशी करण्याबाबत दिनांक १३ जानेवारी, २०१६ रोजी लेखी आदेशपत्र पाठवूनही अद्यापपर्यंत कोणतीही कार्यवाही केली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले त्यानुसार संबंधित दोषीविरुद्ध फौजदारी गुन्हा दाखल करून कारवाई करण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) नाही.

(२) व (३) सन २००७-०८ मध्ये दहिवली वि.का.से.संस्था मर्या. दहिवली या संस्थेच्या ७०९ शेतकरी सभासदांच्या रू.१,४०,३८,८४१/- एवढ्या रकमेच्या थकीत कर्जास कर्जमाफी देण्यात आली. तसेच नियमित कर्ज परतफेड करणाऱ्या ९८ शेतकऱ्यांना रू.१७,०९,०३७/- एवढी प्रोत्साहन रक्कम अदा करण्यात आली. तसेच छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजना, २०१७ या योजनेअंतर्गत २७१ शेतकरी सभासदांना रू.६८,८३,१८८/- एवढ्या रकमेची कर्जमाफी देण्यात आली. सदर संस्थेमार्फत आतापर्यंत एकूण १०७८ शेतकरी सभासदांना रू.२,२६,३१,०६६/- एवढ्या रकमेची कर्जमाफी देण्यात आलेली आहे.

तसेच दहिवली वि.का.से.संस्थेचे सन २००७ ते २०२१ पर्यंतच्या लेखा परिक्षण अहवालानुसार कर्जमाफीबाबत कोणत्याही प्रकारची अनियमितता/गैरव्यवहार झाल्याचे आढळून येत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांसाठी इंग्रजी माध्यमांच्या शाळांमधील शिक्षणाची योजना पुर्ववत सुरु करण्याबाबत

(३६) * ३९८३७ श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील अनुसूचित जमातींच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमांच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये शिकण्याकरिता शासनमार्फत सुरु असलेली योजना गत दोन वर्षांपासून बंद आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आदिवासी विद्यार्थ्यांना दर्जेदार शिक्षणापासून तसेच या योजनेच्या लाभापासून वंचित रहावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणाची चौकशी करून आदिवासी विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमातून शिक्षण देण्याच्यादृष्टीने सदरहू योजना पुन्हा सुरु करून त्यासाठी आवश्यक निधीची तरतूद करणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) अंशतः खरे आहे.

“कोविड-१९” या संसर्गजन्य साथीच्या प्रादुर्भावामुळे नामांकित निवासी शाळांमध्ये इयत्ता १ ली व इयत्ता २ री मध्ये नव्याने विद्यार्थी प्रवेशित करण्यास तसेच नव्याने नामांकित शाळा निवडीस सन २०२०-२१ या शैक्षणिक वर्षाकरिता दिनांक २२.०५.२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये स्थगिती देण्यात आली होती.

(२) “कोविड-१९” या संसर्गजन्य साथीच्या प्रादुर्भावामुळे शालेय शिक्षण विभागाने निर्गमित केलेल्या विविध परिपत्रकानुसार नामांकित निवासी इंग्रजी शाळांमध्ये प्रवेशित असलेल्या अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना ऑनलाईन पध्दतीने तसेच ऑफलाईन पध्दतीने शिक्षण देण्यात आले आहे.

(३) अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देणे या योजनेतर्गत आर्थिक वर्ष २०२१-२२ मध्ये एकूण रुपये ३७०.०० कोटी इतकी तरतूद करण्यात आली आहे. त्यापैकी रुपये १४१.२१ कोटी इतका निधी वितरीत करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील अनुसूचित जमातीच्या जात प्रमाणपत्र पडताळणीचे अर्ज समितीकडे प्रलंबित असल्याबाबत

(३७) * ३९८५१ श्री.लक्ष्मण जगताप (चिंचवड), श्री.जयकुमार रावल (शिंदखेडा), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.विनोद निकोले (डहाणू), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.शिरीष चौधरी (रावेर) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात जात पडताळणी कायदा २००१ अस्तित्वात आल्यापासून शिक्षणासाठी तसेच निवडणुकीसाठी भरण्यात आलेल्या आरक्षित पदांसाठी महसूल विभागाने दिलेले जात प्रमाणपत्राची पडताळणी करून जात वैधता प्रमाणपत्र घेणे बंधनकारक करण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील जात प्रमाणपत्राची तपासणी आदिवासी विभागाच्या आठ विभागीय समित्यांमार्फत करण्यात येत असून पुणे येथील आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्थेमार्फत राज्यातील आठ आदिवासी विभागीय समितीकडे माहे जानेवारी, २०२० पर्यंत हजारो अर्ज प्रलंबित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, आदिवासी जात प्रमाणपत्र पडताळणी समितीच्या संधगतीने चालणाऱ्या कामकाजाबाबत तसेच नागरिकांचे प्रलंबित अर्ज निकाली काढण्याकरिता ऑर्गनायझेशन फॉर राइट्स ऑफ ट्रायल्स या संस्थेने लेखी स्वरूपात तक्रार केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था पुणे यांच्या माध्यमातून राज्यातील ८ आदिवासी विभागीय जात प्रमाणपत्र पडताळणी समित्यांचे कामकाज जलद गतीने कार्यरत करण्याबाबत शासन स्तरावर सक्षम संगणकीय यंत्रणा उभारण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) व (२) होय.

(३) व (४) अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र पडताळणीची कार्यवाही ही ऑनलाईन व्हावी तसेच अर्जदारास विविध टप्प्याची माहिती ऑनलाईन उपलब्ध व्हावी यासाठी माहिती तंत्रज्ञानाच्या अत्याधुनिक पध्दतीचा वापर करून दिनांक ०१.०५.२०१६ पासून समितीचे कामकाज etribe validity “आदि प्रमाण प्रणाली” या संगणकीय प्रणालीव्दारे सुरु करण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पालघर जिल्ह्यात आदिवासी विकास महामंडळाकडून शेतकऱ्यांना भात खरेदी करिता मुदतवाढ देण्याबाबत

(३८) * ४१५५३ श्री.श्रीनिवास वनगा (पालघर), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्री.संजय केळकर (ठाणे) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्ह्यातील ग्रामीण भागात आदिवासी विकास महामंडळाच्या आधारभूत भात खरेदी केंद्रावर भात खरेदीसाठी शेतकऱ्यांवर जाचक अटी लादण्यात आल्याने शेतकऱ्यांना भात विक्री करण्यासाठी अडचणी निर्माण होत असल्याने भात उत्पादन करण्याच्या शेतकऱ्यांचे आर्थिक नुकसान होत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शेतकऱ्यांची ऑनलाईन नोंदणी आणि सातबारा उताऱ्यावर चालू वर्षाची पीक पहाणीची नोंद बंधनकारक करण्यात आली असून भात खरेदी केंद्रावर बारदान उपलब्ध होत नसल्याने मागील वर्षापेक्षा भात खरेदीचे प्रमाण यावर्षी कमी होणार असल्याने शेतकऱ्यांमध्ये चिंतेचे वातावरण निर्माण झाले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, केंद्र सरकारच्या निर्देशानुसार दिनांक ३१ जानेवारी, २०२२ रोजी पर्यंत भात खरेदीची मुदत केली असल्याने भात उत्पादन शेतकऱ्यांचे नुकसान होऊ नये याकरिता भात खरेदीची मुदत वाढवून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) खरीप पणन हंगाम २०२१-२२ करिता शासनाने १ ऑक्टोबर, २०२१ ते ३१ जानेवारी, २०२२ पर्यंत मुदत दिलेली होती. मात्र दि.३१ जानेवारी, २०२२ पर्यंत ज्या शेतकऱ्यांचे शेड्युलींग झाले आहे. परंतु खरेदी करिता आलेली नाही, अशा सर्व शेतकऱ्यांकडून धान खरेदी करिता शासनाकडून दि. ८ फेब्रुवारी, २०२२ पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आली होती. तदनंतर आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील शेतकऱ्यांकडून धानाची खरेदी पूर्ण न झाल्यामुळे दि. ११ फेब्रुवारी, २०२२ रोजीच्या पत्रान्वये शासनाने धान खरेदी करिता दि. १८/२/२०२२ पर्यंत मुदतवाढ दिलेली होती.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**तारापूर (जि.पालघर) औद्योगिक वसाहतीमधील मैदानासाठी राखीव
ठेवलेल्या जागेचे औद्योगिक भूखंडात रुपांतर केल्याबाबत**

(३९) * ३८९८१ श्री.राजेश रघुनाथ पाटील (बोईसर), श्री.क्षितीज ठाकूर (नालासोपारा), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) तारापूर (जि.पालघर) औद्योगिक वसाहतीमधील मैदानासाठी राखीव असलेल्या सुमारे १७ हजार चौ.मी. क्षेत्रफळाच्या खुल्या जागेचे महाराष्ट्र औद्योगिक विकासमंडळने (एम.आय.डी.सी.) औद्योगिक भूखंडात रुपांतर केल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१० दरम्यान एम.आय.डी.सीच्या प्लॉट क्रमांक ओएस-४७/२ मधील ५१ हजार ३२९चौ.मीटर क्षेत्रफळ असलेल्या खुल्या जागेतील ३४ हजार ३१९ चौ.मीटर इतकी जागा डी.डेकोर नामक कंपनीला देण्यात आली असून उर्वरित सुमारे १७ हजार चौ.मीटर जागा मैदानासाठी राखीव ठेवण्यात आली होती, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर मैदानाच्या जागेचे औद्योगिक भूखंडात रुपांतर करून एका उद्योग समुहाला हा भूखंड विक्री करण्याचा घेतलेल्या निर्णयाला ग्रामपंचायत तसेच सामाजिक संस्थांनी विरोध दर्शविला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक २४ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास शासनास लेखी निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई : (१) हे अंशतः खरे आहे.

खेळाच्या मैदानासाठी जागा राखीव ठेवण्याची कोणतीही तरतुद म.औ.वि. महामंडळाला लागू असणाऱ्या विकास नियंत्रण नियमावली मध्ये नाही.

- (२) हे खरे नाही.
 (३) हे खरे आहे.
 (४) व (५) हे खरे आहे.

मैदानाकरीता भूखंड राखीव ठेवण्याबाबत सर्व पक्षीय मैदान बचाव संघर्ष समितीने सादर केलेल्या निवेदनाच्या अनुषंगाने सदर भूखंडाच्या वाटपास शासनाने तूर्त पुढील आदेश होईपर्यंत स्थगिती दिली आहे.

**अहमदनगर येथील जिल्हा परिषद समाजकल्याण विभागाच्या
 वसतिगृहांमधील विद्यार्थ्यांना सोयी-सुविधा
 उपलब्ध करून देण्याबाबत**

(४०) * ३८२६२ श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अहमदनगर जिल्हा परिषदेच्या समाजकल्याण विभागाचे नियंत्रण असलेली सुमारे १०३ अनुदानित वसतिगृहे असून कोरोनाच्या दुस-या लाटे नंतर सुरु झालेल्या वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांना योग्य सोयी-सुविधा मिळत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, शासन अनुदानित वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांवर महिन्याला १५०० रुपये खर्च करित असतांना तेथे भोजन व्यवस्था, रहाण्याची सोय, गरम पाणी, पिण्याचे पाणी, आरोग्य तपासणीची सोय, मुला-मुलीसाठी स्वतंत्र स्वच्छतागृह अशा अनेक सुविधा योग्यप्रकारे मिळत नसल्याचे निदर्शनास आले आहे , हे ही खरे आहे काय,
 (३) तसेच, अनेक वसतिगृहात विद्यार्थ्यांची संख्या व पटलावरील संख्या यामध्ये मोठ्या प्रमाणात तफावत दिसून येते हे ही खरे आहे काय,
 (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,चौकशीत काय आढळून आले त्यानुसार वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांना आवश्यक सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे : (१), (२) व (३) अशंत: खरे आहे. कोरोनाच्या पार्श्वभूमीवर वसतिगृह पूर्ण क्षमतेने सुरु न झाल्याने, काही वसतिगृह बंद असल्याचे, विद्यार्थ्यांना योग्य सोयी-सुविधा मिळत नसल्याचे तसेच, विद्यार्थ्यांची संख्या व पटलावरील संख्या यामध्ये तफावत असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, अहमदनगर यांनी केलेल्या तपासणीमध्ये आढळलेल्या त्रुटी बाबत संबंधित वसतिगृह संस्था चालक व अधीक्षक यांना कारणे दाखवा नोटीस देण्यात आलेली आहे. याबाबतचा खुलासा विचारात घेऊन नियमानुसार पुढील योग्य ती कार्यवाही करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अनुसूचित जातीच्या महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्तीबाबत

(४१) * ३७८२९ श्री.सुनील राणे (बोरीवली), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.संजय सावकारे (भुसावळ), श्री.संभाजी पाटील-निलंगेकर (निलंगा), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.कुमार आयलानी (उल्हासनगर), श्रीमती मंदा म्हात्रे (बेलापूर), श्री.राहूल कुल (दोंड), श्री.जयकुमार गोरे (माण), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.लहू कानडे (श्रीरामपूर), श्री.राजन साळवी (राजापूर), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), श्री.सिध्दार्थ शिरोळे (शिवाजीनगर), श्री.रोहित पवार (कर्जत जामखेड), श्री.लक्ष्मण जगताप (चिंचवड), श्री.शिरीष चौधरी (रावेर), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील अनुसूचित जातीच्या महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती केंद्र व राज्य शासनाकडून प्रदान केली जाते मात्र यावर्षी राज्यात या गटातील

३० टक्के विद्यार्थ्यांनीच आतापर्यंत शिष्यवृत्तीसाठी ऑनलाईन नोंदणी केली असल्याचे दिनांक ११ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कोरोना आणि ओमायक्रॉनचे संकट असल्याने महाविद्यालये बंद असून नोंदणी न केलेल्या विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्तीबाबत तसेच आरक्षित वर्ग, मागासवर्गीय व आर्थिक दुर्बल घटकातील विद्यार्थी पात्र असतांनाही शिष्यवृत्तीपासून वंचित राहिले आहेत त्यांना शिष्यवृत्ती मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) तसेच राज्यातील मागासवर्गातील बीएएमएस विद्यार्थ्यांना राज्य कोटयातून प्रवेश मिळूनही त्यांना शिष्यवृत्तीच्या लाभापासून वंचित ठेवले असून अशी राज्यातील ८४ आयुर्वेद महाविद्यालये असून त्यातील ५०० हून अधिक विद्यार्थी लाभापासून वंचित आहेत हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, ज्या ३० टक्के विद्यार्थ्यांनी शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज सादर केले आहेत त्या विद्यार्थ्यांची प्रकरणे पुढील कार्यवाहीसाठी पाठविण्यात आली आहेत काय, तसेच इतर विद्यार्थी शिष्यवृत्तीपासून वंचित राहण्याची कारणे काय आहेत,

(५) असल्यास उपरोक्त सर्व विद्यार्थ्यांना तातडीने शिष्यवृत्ती मिळण्याबाबत शासनाने कोणती उपायोजना केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. धनंजय मुंडे : (१) नाही हे खरे नाही

(२) कोवीड -१९ महामारीचा प्रादुर्भाव राज्यात सर्वत्र असल्याने चालू शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ मध्ये महाविद्यालये व त्यामध्ये राबविण्यांत येणारे अभ्यासक्रमांची प्रवेश प्रक्रीया उशिराने चालू झाली आहे. त्याअनुषंगाने चालू शैक्षणिक वर्षाकरीताचे शिष्यवृत्तीचे अर्ज राज्य शासनाच्या महाडीबीटी पोर्टलवर ऑनलाईन नोंदणीकृत करण्याकरीता दि. १५ डिसेंबर, २०२१ पासून सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आलेली असून आजपर्यंत त्यास एकुण सहा वेळा मुदतवाढ देण्यात आलेली आहे. आता विद्यार्थ्यांच्या व पालकांच्या वाढत्या मागणीच्या अनुषंगाने चालू शैक्षणिक वर्षाकरीताचे शिष्यवृत्तीचे अर्ज ऑनलाईन नोंदणीकृत करण्याकरीता दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०२२ पर्यंत मुदतवाढ देण्यात आलेली आहे.

- (३) अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या बाबतीत हे खरे नाही.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही
 (५) प्रश्न उद्भवत नाही

राज्यात शेतकऱ्यांच्या कृषीपंपांची वीज जोडणी खंडीत केल्याबाबत

(४२) * ३७६५५ श्री.देवेन्द्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.राम कदम (घाटकोपर पश्चिम), श्री.रवि राणा (बडनेरा), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), श्री.नामदेव ससाने (उमरखेड), डॉ.तानाजी सावंत (परांडा), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.राजेश पवार (नायगांव), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.सुहास (आण्णा) व्दारकानाथ कांदे (नांदगाव), अॅड.आकाश फुंडकर (खामगांव), श्री.किसन कथोरे (मुर्बाड), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.कुमार आयलानी (उल्हासनगर), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.अनिल बाबर (खानापूर), श्री.माधवराव पवार (हदगाव), श्री.प्रकाश भारसाकळे (अकोट), श्री.संजिवरेड्डी बोदकुरवार (वणी), डॉ.अशोक उईके (राळेगाव), श्री.रईस शेख (भिवंडी पूर्व), श्री.समाधान अवताडे (पंढरपूर), श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात सर्वत्र विशेषतः यवतमाळ, उस्मानाबाद, नांदेड, जालना, बुलढाणा, अकोला, सातारा व सोलापूर जिल्ह्यात कृषीपंपांच्या वीजेची थकबाकी शेतकऱ्यांनी न भरल्यामुळे महावितरण कंपनीने उक्त वीज ग्राहकांचा वीज पुरवठा खंडीत करण्याचे आदेश दिले असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, शेतकऱ्यांच्या थकीत वीज देयक असल्यास वीज जोडणी खंडीत करणार नसल्याचे हिवाळी अधिवेशन, २०२१ मध्ये शासनाने आश्वासन देऊनही वीज जोडणी खंडीत करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, रब्बी हंगामातील पिकांना पाण्याची गरज असताना वीज पुरवठा खंडीत केल्याने पिकांचे मोठ्याप्रमाणात नुकसान होत असून दुग्ध व्यवसायासाठी पाळलेल्या जनावरांना पाणी मिळत नसल्यामुळे जनावरांच्या आरोग्याचा प्रश्न देखील निर्माण झाला असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) तसेच, कोरोना काळात देयके भरूनही सद्यःस्थितीत कृषीपंपाचे मीटरचे रिडींग चुकीचे घेतल्याने वीजेचे वाढीव देयके देण्यात आली असून महावितरणद्वारे अनियमित पुरवठा होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शेतकऱ्यांना वीज देयकांमध्ये सवलत व वीज जोडणी खंडीत करण्याच्या मोहिमेस स्थगिती देऊन वीज पुरवठा सुरळीत सुरु करण्याच्या दृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१), (२) व (३) हे अंशतः खरे आहे.

मागील काही वर्षांपासून कृषी ग्राहकांचे वीज देयक भरण्याचे प्रमाण अत्यल्प (२% पेक्षा कमी) असल्यामुळे कृषी ग्राहकांच्या थकबाकीमध्ये प्रचंड वाढ होऊन सप्टेंबर, २०२० अखेर ४४,४९,४९५ ग्राहकांकडे रु. ४५,८०२ कोटी थकबाकी झालेली होती. त्यामुळे कृषी ग्राहकांना वीज देयक भरणे सुलभ होण्याकरिता राज्य शासनाने सर्व समावेशक असे “कृषीपंप वीज जोडणी धोरण २०२०” जाहीर केले आहे. या धोरणा अंतर्गत कृषी ग्राहकांस कृषी वीज देयकाच्या परिगणित थकबाकी रक्कमेवर सवलत देऊन ती पूर्णपणे अथवा टप्प्याटप्प्याने मार्च २०२४ पर्यंत भरण्यास मुभा देण्यात आली आहे. परंतु अशा ग्राहकांनी माहे सप्टेंबर २०२० पासून त्यांचे चालू वीज देयक भरणे मात्र क्रमःप्राप्त आहे. वारंवार विनंती करून व नोटीस देऊनही चालू वीज देयके न भरणान्या कृषी ग्राहकांचा वीज पुरवठा महावितरणला तात्पुरता खंडीत करावा लागतो. त्यापैकी चालू वीज देयकाचा भरणे केलेल्या कृषी ग्राहकांचा वीज पुरवठा पुर्ववत करण्यात येत आहे.

(४) हे खरे नाही.

कृषी वीज ग्राहकांच्या प्राप्त तक्रारी नुसार वीज देयके दुरुस्त करण्यात आलेली आहेत. दि. १६.०२.२०२२ पर्यंत १,७६,८५५ कृषी ग्राहकांच्या वीज देयकाबाबत तक्रारी प्राप्त झाल्या असून १,६७,८२३ तक्रारींचे निराकरण करण्यात आलेले आहे. प्रलंबित तक्रारींचे निराकरण प्रगतीपथावर आहे.

(५) "कृषीपंप वीज जोडणी धोरण, २०२०" अंतर्गत वीज देयकात सवलत देण्याचे नमूद आहे. त्यानुसार कृषी ग्राहकांनी भरलेल्या रक्कमे एवढी सवलत परिगणित अंतिम नवीन थकबाकी मधून वजा केली जाते. कृषी ग्राहकांनी सुधारीत थकबाकीची पुर्ण अथवा टप्प्याटप्प्याने भरावयाची मुभा देण्यात आली आहे. प्रथम वर्ष वगळता पुढील दोन वर्षातही या योजनेत भाग घेऊ शकतो. परंतु अशा ग्राहकांनी सप्टेंबर, २०२० पासून त्यांचे चालू वीज देयक भरणे मात्र क्रमः प्राप्त आहे. वारंवार विनंती करूनही चालू वीज देयक न भरण्या कृषी ग्राहकांचा वीज पुरवठा महावितरणला नाईलाजाने खंडीत करावा लागतो. परंतु कृषी ग्राहकांनी चालू देयकाचा भरणे केल्यास त्यांचा वीज पुरवठा पूर्ववत जोडून देण्यात येतो.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

राजेन्द्र भागवत
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर
मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.